

Suomalaisen hallinnon tutkimuksen kansainvälinen näkyvyys sosiaali-tieteellisissä aikakauslehdissä vuosina 1986–1992

Vertailukohteena valtio-oppi, sosiologia ja julkisoikeus

Matti Mälkiä

INTERNATIONAL VISIBILITY OF THE FINNISH RESEARCH ON ADMINISTRATIVE SCIENCE DURING 1986–1992: AS COMPARED TO THE INTERNATIONAL VISIBILITY OF THE FINNISH POLITICAL SCIENCE, SOCIOLOGY AND PUBLIC LAW

The international visibility of the Finnish research on Administrative Science, as measured by the number of citing publications, is analysed and compared with the same kind of information gathered from the fields of Political Science, Sociology, and Public Law. The information is based on the Social Sciences Citation Index (CD-ROM version). The period of 7 years (1986–1992) is covered.

Citations to the works of 304 Finnish social scientists are computed and analysed. About one quarter (77) of the scholars represent the area of Business Management and one fifth (58) are taken from the areas of Public Administration, Local Administration and Health Care Administration. Rest of the scholars represent Political Science (39), Sociology (91), and Public Law (38).

The results show that the most visible Finnish scholars on the field of Administrative Science are Christian Grönroos, Oiva Laaksonen and Henri Broms – all representing the area of Business Management. All other scholars – including all members of the Finnish Public Administration community – are only seldom cited. The case is about the same with the scholars on Public Law and with most of the Political Scientists (with the exemptions of Raimo Väyrynen and Hannu Nurmi). Finnish sociologists are somewhat more visible. The most cited of them are Kettil Bruun, Klaus Mäkelä, Erik Allardt, Juha Partanen and Elina Haavio-Mannila.

Keywords: International Visibility, Administrative Science, Political Science, Sociology, Public Law, Citation Analysis

Saapunut 20.12.93. hyväksytty julkaistavaksi 6.4.94.

1 KANSAINVÄLINEN NÄKYVYYS KESKUSTELUN KOHTEENA

Viimevuosien tiedepoliittisessa keskustelussa vaatimus suomalaistutkijoiden kansainvälisestä näkyvyydestä on ollut vahvasti esillä. Teknisten ja luonnontieteellisten alojen ohella vaatimus on ulotettu yhä useammin ja vaativammin myös humanistisille ja yhteiskuntatieteellisille aloille. Käydyssä keskustelussa on korostettu tieteellisen tutkimuksen kansainvälistä perusluonnetta. Samalla tutkijoita on rohkaistu suuntautumaan yhä selvemmin juuri kansainvälisen tiedeyhteisön suuntaan – siis kansainvälisille areenoille ja/tai kansainvälisille markkinoille. Tämän on ehkä arveltu lisäävän tutkimuksen laatua ja merkitystä.

Vaikka tieteen ja tutkimuksen kansainvälisyys onkin epäilemättä tärkeä tavoite mille tahansa tieteenalalle ja sen harjoittajien muodostamalle tieteelliselle yhteisölle, on asiasta viime vuosina maassamme käyty keskustelu ollut mielestäni silti selvästi ylikuumentunutta. Vaarana on ollut, että sinänsä tärkeästä asiasta – tieteen kansainvälisyyden vaatimuksesta – ollaan tekemässä tieteen arvioinnin ja sen rahoituksen pyhää lehmää, ainoaa päteväksi koettua tieteen arvioinnin kriteeriä. Kun kansainvälisyys vielä helposti tulkitaan kapeasti lähinnä julkaisutoiminnan kansainväliseksi näkyvyydeksi, vaarana on, että tieteen kansainvälisen näkyvyyden vaatimuksesta tulee rationaalisen keskustelun ulkopuolelle jäävä itseisarvo. Sen perusteista ei keskustella, sen vaihtoehtoja ei analysoida ja sen oikeutusta ei ole lupa asettaa kyseenalaiseksi. Rakennetaan mittareita, joilla vieraskielisten tai ulkomailla julkaistujen julkaisujen määrää tai julkaisujen ulkomailla saamaa vastaanottoa voidaan mitata. Jo

nyt keskustelu näyttää etenevän tähän suuntaan.

2 KESKUSTELUN KATVEALUEET JA ONGELMAKOHDAT

Jotta suomalaisen tutkimuksen kansainvälisestä näkyvyydestä ja sen tarpeesta voitaisiin käydä laajempaa, systemaattisempaa ja informoivampaa keskustelua, pitäisi huomiota kiinnittää mielestäni ainakin kolmeen, nykykeskustelussa esille nousevaan puutteeseen: 1) aihepiiriä koskevien faktatietojen puutteeseen, 2) tieteelliselle tutkimukselle asetettujen tavoitteiden yksipuolisuuteen sekä 3) tavoitteenasettelun työnjaolliseen eriytymättömyyteen. Näitä kysymyksiä käsittelem seuraavissa alaluvuissa.

2.1 Faktatietojen puuttuminen

Suomalaisen tutkimuksen kansainvälisyyttä ja/tai sen kansainvälistä näkyvyyttä koskevan keskustelun ensimmäisenä puutteena on mielestäni ollut se, että asiasta on puhuttu paljon ilman varsinaista faktatietoa siitä, miten kansainvälistä tai miten näkyvää suomalainen tutkimus tällä hetkellä todella on ja miten kansainvälistä tai näkyvää se on aiemmin ollut. Erityisen selvästi tämä ongelma on tullut esille silloin, kun on puhuttu asian nykytilasta. Ilman systemaattisesti kerättyä empiiristä tietoa tällainen keskustelu on perustunut pakostakin lähinnä yleisiin mielikuviin ja satumanvaraisesti kerättyyn kokemuseräiseen aineistoon. Se, missä määrin näin muodostettu kokonaiskuva vastaa todellisuutta, jää pakostakin epäselväksi. Missään tapauksessa se ei tarjoa hyvää pohjaa asiaan kohdistuvalle vakavammalle keskustelulle.

Kaipaamaani faktatietoa tarvitaan monista syistä. Kaikkein ilmeisimmin tietoa tarvitaan, jotta saisimme yleiskuvan siitä, miten näkyviä suomalaiset tutkijat tai suomalainen tutkimus on tällä hetkellä. Lisäksi tietoa tarvitaan tutkimuksen kansainvälistä näkyvyyttä koskevien mittareiden kehittelyn ja niiden informoidun kritiikin välineeksi. Vasta asiaa koskeva kattava empiirinen tieto ja sen kriittinen arviointi voivat osoittaa, onko tutkimuksen kansainvälistä näkyvyyttä järkevä käyttää esim. tieteen tulostittareiden perustana vai ei. Tai – kuten itse uskon – missä suhteessa, miten toteutettuna, millä tieteen tulostittauksen osa-alueella, minkä muiden mittareiden rinnalla, ja mitkä mittausongelmat ja rajoitteet tiedostaen sitä on järkevä käyttää.

2.2 Tieteelle asetettujen tavoitteiden yksipuolisuus

Keskustelun toisena selvänä puutteena on mielestäni ollut se yksipuolisuus, jolla siinä on keskusteltu tieteellisen tutkimuksen tavoitteista. Kiinnittämällä huomiota vain tutkimuksen kansainvälisyyden vaatimukseen keskustelussa on helposti sivuutettu suomalaisen tutkimuksen kansalliset tehtävät ja tavoitteet. Keskustelua sivusta seuranneelle on jäänyt mielikuva, että tieteellistä tutkimusta on haluttu arvioida vain kansainvälisyyden näkökulmasta käsin. Näin menetellen suomalainen tiede ja tutkimus on rajattu lähinnä kansainvälisesti kiinnostavien tutkimustulosten tuottamiseksi ylikansalliselle lukijakunnalle. Samalla taka-alalle on jätetty se mahdollisuus, että suomalaisella tieteellä ja tutkimuksella on myös muita tehtäviä kuin (kansainvälisesti) uuden tiedon tuottaminen ja muitakin yleisöjä kuin koti- ja vierasmaiset tutkijakolleegat. Tämä puute korostuu varsinkin sosiaalitieteissä ja humanistisilla aloilla, jotka on helppo mieltää luonteeltaan pitkälti juuri kansallisiksi tieteiksi.

Olemme siis saattaneet ajautua ainakin jossakin määrin väärille raiteille. Mielestäni suomalaisen sosiaalitieteellisen tutkimuksen keskeisenä kansallisena tavoitteena on ja tulee olla ainakin yhteiskuntamme tilaa ja ongelmia koskevan tiedon tuottaminen sekä jo olemassa olevan, kotitai ulkomailla muodostetun, tieteellisen tiedon välittäminen tiedon potentiaalisille hyväksikäyttäjille. Jos tämä näkemys hyväksytään, kansainvälistä lukijakuntaa kiinnostavan uuden tiedon tuottamisen rinnalle tieteen keskeisiksi tavoitteiksi nousevat mm. kotimaista käyttäjäkuntaa palvelevan soveltavan tiedon ja tutkimuksen tuottaminen sekä tutkimustiedon muokkaaminen ja välittäminen kansainvälisiltä areenoilta kansalliseen keskusteluun. Tutkimuksen kansainväliset aspektit korostuvat vasta silloin, kun puhutaan teoreettisesti ja metodisesti uutta luovasta tutkimuksesta – tai kun valittua tutkimusongelmaa lähestytään esim. kansainvälisten vertailujen kautta.

Edellä sanottu johtaa mielestäni lähinnä kahteen yleiseen johtopäätökseen. Ensinnäkin tieteen kansainvälisten tehtävien ohella tulisi huomiota kiinnittää tieteen kansallisiin tehtäviin. Tällöin kyse ei saa olla valinnasta näiden kahden tavoitelinjan välillä. Pikemminkin valinnan pitää olla siitä, kumpaa tavoitelinjaa milläkin tieteenalalla ja tutkimusalueella on syytä painottaa, ja missä suhteessa.

Toiseksi edellä esitetty näkökulma herättää kysymyksen: Missä määrin tieteen kansainväli-

set ja kansalliset tavoitteet ovat yhdenmukaisia. Missä määrin kunkin tieteenalan tai tutkimusalueen kansainvälisesti näkyvin suomalainen tutkimus on myös oman alansa kansallisesti tarpeellisinta ja tärkeintä tutkimusta? Vasta kun tämä on tiedossa voidaan puhua siitä, missä määrin kumpaakin tehtäväaluetta tulisi painottaa. Ja tämä asia voidaan selvittää vain empiirisen tiedon avulla – olettaen, että eri tutkimusalueiden ja -tyyppien kansallinen »haluttavuus» (siis niiden keskinäinen priorisointi) on tiedossa.

2.3 Tavoitteenasettelun työnjaollinen eriytymättömyys

Käydyin keskustelun kolmantena puutteena on mielestäni ollut se, että kaikkia tieteenaloja ja kaikkia tutkijoita on käydyssä keskustelussa haluttu arvioida samalla mitalla. On haluttu luoda paitsi eri tieteenaloja myös eri tutkijoita koskevia yleisiä, kaikenkattavia arviointimenetelmiä ja -järjestelmiä. Näin menetellen taka-alalle on jätetty se mahdollisuus, että eri tieteenaloilla, ja eri tutkijoilla samankin tieteenalan sisällä, voi olla (ja usein tulisikin olla) hyvin erilainen rooli tai tehtäväkuva. Tutkijoiden ja tutkimusalueiden erilainen profiloituminen – siis heidän työnjaollinen erikoistumisensa – merkitsee sitä, että eri tieteenalat ja eri tutkijat voivat erikoistua myös erilaisiin funktionaalisiin tehtäviin tieteellisen toiminnan (tai tieteellisen yrityksen; engl. scientific enterprise) järjestelmässä. Toiset tutkijat (ja jopa kokonaiset tutkimusalueet) voivat pyrkiä uutta luovan tiedon tuottajiksi, toiset tiedon systematisoijiksi, kolmannet uuden tiedon välittäjiksi ja neljännet vaikkapa yhteiskunnan tai sen jonkin tai joidenkin osajärjestelmien kehittämiseen vaikuttaviksi muutosagenteiksi. Erityisen perusteltua viimemainitut tehtäväkuvat ovat varsinkin sellaisilla, käytäntöä lähellä olevilla, usein soveltaviksi kuvatuilla opialoilla kuten hallintotieteissä ja hallinnon tutkimuksessa yleensä². Hallinnon kehittämisen muutosagenteja tarvitaan yhtä hyvin yrityksissä, yhdistyksissä kuin myös julkisella sektorilla.

Se, missä määrin edellä kuvatun kaltaista työnjaollista eriyttämistä on tähän asti toteutettu, on epäselvää. On kuitenkin oletettavaa, että eri tutkijat ovat profiloituneet eri tavoin myös suhteessaan tieteellisen toiminnan eri prosesseihin. Toiset ovat enemmän (tai pikemminkin) uuden tiedon tuottajia, ja toiset ovat enemmän sen syntetisoijia tai välittäjiä. Eikö myös tämä kysymys tulisi ottaa tavalla tai toisella huomioon, kun pohditaan sitä, millainen asema tieteen kansainväli-

sellä näkyvyydellä tulisi olla? Ei kai kaikkien tutkijoiden tarvitse olla yhtä lailla kansainvälisesti näkyviä? Eikö tulisi ajatella, että puuttuva tai heikko kansainvälinen näkyvyys pitää voida korvata jollakin muulla tieteellisen toiminnan alueella osoitetulla erinomaisuudella: esim. oppikirjatutannossa, tieteellisen tiedon popularisoinnissa, yhteiskunnallisen muutoksen aktivoijana (jne.). Kokemukseni mukaan³ mm. nykyisin vahvasti ihannoitussa amerikkalaisessa yliopistomaailmassa tällainen työnjaollinen erikoistuminen on toteutettu huomattavasti vahvemmin ja selkeämmin kuin Suomessa.

3 KYSYMYKSENASETTELU

Käsillä oleva kirjoitus on lyhennetty version laajemmasta, viimeistelyvaiheessa olevasta raportista (Mälkiä 1994). Edellisissä jaksoissa hahmotettuun tematiikkaan nojautuen kirjoitusten perustavoitteena on tuottaa tietoa siitä, paljonko suomalaista hallinnon tutkimusta tunnetaan ulkomailla, ketkä suomalaistutkijat ovat kansainvälisesti parhaiten tunnettuja ja miten suomalainen hallinnon tutkimus rinnastuu kansainvälisen näkyvyytensä osalta sellaisiin lähialoihin, kuten sosiologiaan, valtiooppiin ja julkisoikeuteen.

Tutkijoiden kansainvälistä näkyvyyttä – sen tarpeellisuutta tai tarpeettomuutta – ei tässä tutkimuksessa pyritä arvottamaan. Ensisijaisesti kirjoituksessa pyritään tuottamaan suomalaisen tutkimuksen kansainvälisyyttä koskevassa keskustelussa tarvittavaa faktatietoa (edellä luku 2.2). Yksittäisten tutkijoiden omaksumaa tutkijaprofiilia kuvaavien tietojen avulla pyritään samalla nostamaan esille myös kahteen muuhun aieman keskustelun puutteeseen liittyviä näkökulmia ja teemoja: raportoitujen tietojen ja niiden tulkinnaassa esille tulevien näkökohtien pohjalta keskustelun kohteeksi pyritään nostamaan kysymys tieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukaisista tavoitteista sekä niiden eriytyemisestä eri tieteenaloilla ja tutkijoilla (luvut 2.2 ja 2.3).

Tutkimusmenetelmänä käytän viiteanalyysiä⁴. Näin menetellen tutkijoiden kansainvälistä näkyvyyttä tarkastellaan heidän kirjoituksiinsa kohdistuvien kirjallisuusviittausten kautta. Tutkijoiden kansainvälistä näkyvyyttä mitataan heihin kohdistuvien viittaavien artikkeleiden sekä heidän teoksiinsa kohdistuvien yksittäisten kirjallisuusviitteiden määrällä. Tämä mittari voidaan ymmärtää yhtä hyvin tutkimuksen kansainvälistä näkyvyyttä mittaavaksi operationaaliseksi muuttujaksi, kuin myös tutkimuksen kansainvälisen näkyvyy-

den erääksi yksittäiseksi aspektiksi. Itse olen taipuvainen korostamaan juuri viimeksi mainittua näkökulmaa.

Edellä mainitut rajoitukset huomioiden olen muotoillut aihepiiriä koskevat yleiset kysymykset mielestäni täsmällisempään ja operationalisoidumpaan muotoon. Täsmennyssä muodossaan tässä kirjoituksessa esille nostettavat tutkimuskysymykset voidaan kuvata seuraavasti:

- 1) Missä määrin suomalaisten hallinnon tutkijoiden kirjoituksia käytetään lähteenä vieraskielisissä sosiaalitieteellisissä kausijulkaisuissa – eli mikä on suomalaisten hallinnon tutkijoiden näin mitattu kansainvälinen näkyvyys?
- 2) Poikkeako suomalaisiin hallinnon tutkijoihin kohdistuvien viittausten määrä – eli suomalaisen hallinnontutkimuksen kansainvälinen näkyvyys – kolmen lähialan, sosiologian, valtio-opin tai julkisoikeuden vastaavasta tilanteesta?
- 3) Keiden yksittäisten suomalaisten hallinnon tutkijoiden töihin viittaukset kohdistuvat? Entä mihin yksittäisiin kirjoituksiin?
- 4) Onko kukaan suomalainen hallinnon tutkija saavuttanut todella laajaa, viittausten määrällä mitattavissa olevaa kansainvälistä näkyvyyttä? Eroaako tilanne tältä osin kohdassa 2 mainittujen lähialojen tilanteesta?
- 5) Mistä suomalaisiin hallinnon tutkijoihin kohdistuvat kirjallisuusviitteet ovat peräisin – eli miten laajalle suomalaisten hallinnon tutkijoiden kirjoitukset ovat kansainvälisessä tiedeyhteisössä levinneet? Ovatko suomalaistutkijoiden saamat viittaukset pääasiassa tutkijoiden omiin töihinsä kohdistamia itseviitteitä? Ovatko ne toisten suomalaisten tutkijoiden tuottamia? Ovatko ne muiden pohjoismaisten tutkijoiden ulkopuolella asuvien tutkijoiden tuottamia?
- 6) Eroaako suomalaiseen hallinnon tutkimukseen kohdistuvien viitteiden alkuperä siitä, millainen se on valtio-opissa, sosiologiassa ja julkisoikeudessa?
- 7) Voidaanko viiteanalyttisen aineiston avulla löytää eroja eri tutkijoiden tai eri tieteenalojen saamassa viittaustilanteissa: Perustuvatko joidenkin suomalaistutkijoiden saamat huomattavatkin viittaustilanteet vain yhteen tai kahteen yleisesti viitattuun työhön – siis eräänlaisiin »tähdententteihin» tai, kun kyse on hiljattain ilmestyneestä työstä, lupaavan tutkijanuran ensimmäisiin kansainvälisiin läpilyönteihin – kun taas toisten tutkijoiden saamat viittaukset

perustuvat esim. pitkän aikavälin kuluessa tuotettuun laajaan ja tasaisemmin viitattuun tuotantoon? Entä voidaanko eri tutkijoiden ja eri tutkimusalueiden välillä havaita eroja siinä, millaisiin, mitä aihepiirejä käsitteleviin tai missä julkaistuihin teoksiin viittaukset kohdistuvat?

- 8) Voidaanko suomalaista hallinnon tutkimusta edustavien, yleisimmin viitattujen kirjoitusten väliltä löytää joitakin yhteisiä piirteitä? Ovatko ne kaikki esim. erillisteoksia tai artikkeleita tai onko ne kaikki julkaistu esim. alueen yleisesti tunnetuissa päälehdissä? Eroavatko yleisimmin viitattut kirjoitukset tässä suhteessa vähemmän viitatuiksi jääneistä kirjoituksista? Entä voidaanko tältä osin löytää eroja hallinnon tutkimuksen ja edellä mainittujen lähialueiden välillä?

Esittämiäni empiiristen tietojen pohjalta kohdealueita tunteva lukija voi lisäksi tehdä omakohtaisia päätelmiään esim. siitä, vastaavatko alan kansainvälisesti näkyvimmit ja viitatuimmat suomalaiset tutkimukset niitä vaatimuksia ja toiveita, joita alan tutkimukselle tulisi kansallisella tasolla asettaa. Onko kansainvälisesti näkyvä tutkimus myös kansallisesti parasta ja tarpeellisinta?

Samoin lukija voi tehdä päätelmiä siitä, millaisen tutkimusprofiilin ja millaisten julkaisukäytäntöjen kautta tutkimuksen kansainväliseen näkyvyyteen voidaan vaikuttaa: Jos kansainvälistä näkyvyyttä pidetään itseisarvona, millaisella tutkijaprofiililla sitä olisi syytä tavoitella?

Edellä esitettyihin kahdeksaan tutkimuskysymykseen palataan luvussa 6. Kysymys kysymykseltä käydään tuolloin läpi empiirisen aineiston esille nostamia päätuloksia.

4 MENETELMÄ

4.1 Tiedonlähde ja sen yleiset rajoitteet

Suomalaistutkijoita koskevat tiedot olen poiminnut Social Sciences Citation Index (myöh. SSCI) -tietokannasta. Kyseinen tietokanta on viiteindeksoitu, joten sen avulla voidaan selvittää missä kaikissa tietokantaan tallennetuissa kirjoituksissa (esim. artikkelit, editoriaalit, keskustelupalstojen kirjoitukset, kirja-arviot) on viitattu johonkin etsinnän kohteeksi valittuun teokseen (esim. artikkeliin, erillisteokseen, konferenssipaperiin) tai tekijään.

SSCI:n yleisistä, tietokannan rakenteeseen liittyvistä rajoituksista todettakoon jo heti tässä yhteydessä, että kirjallisuusviitteiden *tietoja voidaan järjestelmäästä etsiä ainoastaan teoksen ensimmäistä tekijää koskevilla tiedoilla.*⁵ Toista, kolmatta ja neljättä (ym.) tekijää koskevia tietoja järjestelmä ei kirjallisuusviitteiden osalta tallenna. Eikä niitä ole siitä muutoinkaan saatavissa. Tämä on selvä rajoite, koska se merkitsee samalla sitä, että SSCI:n avulla tehdyssä viiteanalyysissä julkaisun näkyvyys kohdentuu vain viitatuun teoksen ensimmäiseen tekijään.

4.2 Kohteeksi valitut tutkijat

Tarkastelun kohteeksi valitsin 307 suomalais-ta tutkijaa. Kohteeksi valittujen tutkijoiden nimet löytyvät taulukoista 2–5. Valinnan olen tehnyt pääosin oman, monin tavoin rajallisen ja puutteellisen asiantuntemukseni sekä työn aiempiin versioihin eri yhteyksissä saamieni kommenttien perusteella. Korkeakoululaitoksen ylemmissä viroissa toimivien osalta apuna olen käyttänyt myös Suomen valtiokalenteria vuodelta 1993. Lisäksi tutkijoiden valinnassa käytin apuna eräitä myöhemmin esille tulevia tieteenalakohtaisia tarkastuslistoja. Näiden avulla pyrin varmistamaan, että ainakin kaikki tarkastelun kohteena olleiden tieteenalojen keskeisimmät edustajat tulevat mukaan tutkimukseen.

Aineiston rajauksesta johtuen tutkimuksen kohteeksi valitut tutkijat edustavat iältään, tieteelliseltä taustaltaan, asemaltaan, oppiarvoltaan, uravalinnoiltaan sekä julkaisujensa määrän ja laadun osalta erilaisia ryhmiä ja urakehityksen eri vaiheita. Osa kohteeksi valituista tutkijoista on nuoria, vasta väitöskirjaansa valmistelevia henkilöitä (ks. tarkemmin erit. lukua 4.3.2). Osa heistä on väitellyt vasta tutkimusajankohdan jälkeen (esim. Marja Keränen, Pekka Kettunen, Markku Kiviniemi ja Turo Virtanen). Osa heistä on väitellyt tutkitun ajanjakson lopulla (esim. Juha Kinnunen ja Arja Ropo). Osa heistä on väitelleitä, mutta pääosin tieteellisen uran ulkopuolelle jättäytyneitä (esim. Raimo Ikonen). Ja edelleen, osa kohteeksi valituista henkilöistä on vanhempia, tieteellisellä urallaan jo vahvasti ansioituneita henkilöitä. Hallinnon tutkijoista tällaisia ovat selvimmän Leo Ahlstedt, Kari T. Eloranta, Eero Pitkänen, Sirkka Sinkkonen, Krister Ståhlberg, Risto Tainio ja Juha Vartola. Lisäksi analyyseissä on mukana myös muutamia jo eläkkeelle siirtyneitä (esim. Kauko Sipponen, Tauno T. Mäki) tai kuolleita (esim. Oiva Laaksonen).

Tarkastelun kohteeksi valittujen henkilöiden erilaiset lähtökohdat huomioiden, haluan korostaa sitä, etteivät yksittäisten henkilöiden osalta jäljempänä raportoitavat tiedot ole toisiinsa nähden välttämättä suoraan vertailukelpoisia: Vaikka käsillä olevassa kirjoituksessa raportoidaankin yksittäisten tutkijoiden ensimmäisenä tekijänä saamiensa viittausten täsmällisiä lukumääriä, lukujen mekaanista vertailua on varottava. Eri-laisen näkyvyysprofiiliin taustalla on näet usein se luonnollinen seikka, että eri tutkijat ovat urakehityksensä erilaisessa vaiheessa. Tai että he ovat esim. aivan eri tavoin kansainväliseen tieteelliseen viestintään suuntautuneita.

Mitään yrityksiä esim. eri ikäisten tai eri määrin vieraskielisiä kirjoituksia julkaisseiden tutkijoiden ryhmittelemiseksi toistensa kanssa selkeästi vertailukelpoisiin ryhmiin ei tässä kirjoituksessa ole tehty. Vertailutietojen kontekstointi on jätetty täysin lukijoiden itsensä tehtäväksi – sikäli kuin he katsovat siihen olevan aihetta.

4.3 Kohdehenkilöiden tieteenalatausta

Tieteenalataustansa osalta kohdehenkilöt voidaan jakaa viiteen eri ryhmään. Näistä kaksi ensimmäistä edustaa suomalaista hallinnon tutkimusta, sen kahta pääsuuntaa tai osa-aluetta: liiketaloustieteellistä ja julkishallinnollista hallinnon tutkimusta (vrt. alaviite 2). Kolme viimeistä ryhmää – valtio-oppi, sosiologia ja julkisoikeus – ovat mukana vertailuryhminä.

4.3.1 Liiketaloustieteellinen hallinnon tutkimus

Kartoituksen kohteeksi valituista tutkijoista 80 edusti liiketaloustieteen piirissä harjoitettua hallinnon tutkimusta. Tutkijoiden valinnassa tarkastuslistana käytettiin Risto Tuomisen vuonna 1986 julkaisemaa suomalaisen liiketaloustieteen piirissä harjoitetun hallinnon tutkimuksen kehitystä koskevaa kirjoitusta (Tuominen 1986). Lisäksi apuna käytettiin eräiden tutkimusalueen piirissä toimitettujen kokoomateosten kirjoittajalistoja ja lähdeluetteloita. Samoin apuna käytettiin kaupakorkeakoulujen uudempia vuosikertomuksia.

Liiketaloustieteen osalta keskeisen rajausongelman muodosti liiketaloustieteen eri osa-alueiden sisäinen erottelu. Missä määrin analyyseissä tulee ottaa huomioon muita kuin liiketaloustiedehallinto tai yrityshallinto nimisten oppiaineiden ja näitä vastaavien laitosten ja koulutusohjelmien piirissä toimivia? Kuten taulukosta 2 voidaan havaita, lopullisessa rajauksessa päädyin tältä

osin suhteellisen väljään, joskin samalla epäilemättä myös jokseenkin subjektiiviseen ja vähintäänkin keskustelua herättävään tulkintaan. Mukaan otin monia sellaisia liiketaloustieteen »muuta» osa-alueita edustavia henkilöitä, jotka eivät välttämättä pidä itseään »hallinnon» tutkijoina. Tällaisia ovat mm. Christian Grönroos, Seppo Alaluusua, Reijo Luostarinen, Juha Näsi ja Eero Pitkänen. Periaatteessa otin mukaan kaikki ne tutkijat, joiden tuotannon katsoin olevan riittäväällä tavalla hallintotieteellisesti painottunutta tai riittävästi hallinnon tutkimusta sivuavaa.

Lähes kaikki tarkastelun kohteeksi valitut yrityksen hallinnon tutkijat olivat jo väitelleitä henkilöitä. Viimeisimmät olivat tosin väitelleet vasta vuosikymmenen vaihteessa (esim. Arja Ropo) tai sen jälkeen (esim. Paul Lillrank).

4.3.2 Julkishallinnollinen hallinnon tutkimus

Liiketaloustieteellisen hallinnon tutkimuksen rinnalla suomalaisen hallinnon tutkimuksen toisen päähaaran muodostaa julkishallinnollinen tai julkishallintotieteellinen hallinnon tutkimus. Tämän hallinnon tutkimuksen haaran edustajista tarkastelun kohteeksi valitsin 59 tutkijaa. Valitut henkilöt edustivat lähinnä julkishallintotieteen, terveydenhuollon hallinnon ja kunnallistieteen piirissä harjoitettua hallinnon tutkimusta. Lisäksi valitsin mukaan eräitä lähinnä hallintotieteiden metodologian tai ns. yleisen eli geneerisen hallintotieteen piirissä toimineita (esim. Kari T. Eloranta) tai julkishallinnon ja valtio-opin rajamailla liikku-neita (esim. Voitto Helander, Pekka Kettunen, Markku Kiviniemi ja Hilikka Summa).

Tarkastuslistana mukaan otettujen tutkijoiden valinnassa käytettiin Juha Vartolan vuonna 1984 julkaisemaa suomalaisen hallintotieteellisen julkisen hallinnon tutkimuksen kehitystä koskevaa kirjoitusta (Vartola 1984). Rajanveto varsinkin yleisen valtio-opin tutkijoihin oli eräiltä osiltaan ongelmallinen.⁶

Tarkastelun kohteeksi valituista julkisen hallinnon tutkijoista noin kaksi kolmannesta oli tutkimuskauden (1986–1992) loppuun mennessä väitelleitä. Lisensiaateista mukaan valittiin Ari-Veikko Anttiroiko, Ole Ehrstedt (väit. 1994), Helena Karento, Pekka Kettunen (väit. 1994), Markku Kiviniemi (väit. 1994), Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma, Kimmo Marttinen, Lasse Oulasvirta, Marianne Pekola-Sjöblom, Tuija Rajala, Ulla Salonen-Soulie, Claus Stolpe, Antti Talkkari, Anneli Temmes, Reijo Tolppi, Juhani Turtaainen, Klaus af Ursin, Pirkko Vartiainen (väit. 1994)⁷ ja Turo Virtanen (väit. 1994). Heistä ainakin Karennon,

Keräsen, Kiviniemen, Oulasvirran, Ursinin ja Vir-tasen tuotantoon sisältyy useampia vieraskielisiä julkaisuja. Samalla varsinkin Kiviniemen ja Ursin-kansainvälinen aktiivisuus – esim. osallistuminen alan kansainvälisiin tieteellisiin kokouksiin – on ollut suomalaisen julkishallintotieteen mitta-puissa varsin laajaa ja intensiivistä.

Toisaalta varsinkin tässä ryhmässä tehtyä valintaa on helppo kritisoida. Mukaan on näet otettu jokseenkin kaikki kynnelle kykenevät, jopa muutama tutkimuskuvioiden pitkäin mukana ollut maisteri: Pertti Ruuska, Pentti Rönkkö (lis. 1994) ja Yrjö Venna. Monien mukaan otettujen kohdalla on vaikea edes ajatella, että heihin voisi kohdistua merkittävämpiä määriä viitteitä. Voidaan siis kysyä, olisiko jyrkempi rajausta ollut paikallaan?

4.3.3 Valtio-oppi, sosiologia ja julkisoikeus

Edellä mainittujen, tarkastelun varsinaisina kohteina olleiden, suomalaista hallinnon tutkimusta edustaneiden henkilöiden ja tutkimusalueiden lisäksi vertailukohteina mukaan otettiin 39 suomalaista valtio-opin tai kansainvälisen politiikan tutkijaa, 91 sosiologian, sosiaalipsykologian tai työpsykologian tutkijaa (ryhmä »sosiologia») sekä 38 lähinnä hallinto- ja valtiosääntöoikeuden alueita edustavaa tutkijaa (ryhmä »julkisoikeus»)⁸.

Valtio-oppia edustavien tutkijoiden valinnassa tarkastuslistana käytettiin *Politiikka* -lehden kirjoittajakunnasta koottua yhteenvedoa (Erharuyi, Kaakkuriniemi & Pekonen 1988). Varmuuden vuoksi käytiin läpi myös *Politiikka* -lehden muutamia viimeisiä vuosikertoja sekä Valtiotieteellisen yhdistyksen englanninkielisen kirjasarjan vanhempia osia.

Sosiologiaa ja sosiaalipsykologiaa edustavien tutkijoiden kohdalla tarkastuslistana käytettiin Erkki Kaukosen kokoamia tietoja *Sosiologia* -lehdessä yleisimmin viitatuista henkilöistä (Kaukonen 1986, taulukko 6). Samoin käytiin läpi uudempiä *Sosiologia* -lehden numeroita. Ja lisäksi apuna käytettiin valtiokalenteria. Tähän ryhmään sijoitettiin myös muutama työ sosiologian tai työpsykologian edustaja (Juha Luoma, Jorma Saari, Veikko Teikari). Viimeksi mainitut otettiin mukaan lähinnä siksi, että heidän työnsä koskettelevat läheisesti hallinnon tutkimusta. Käytetystä määritelmästä riippuen työpsykologeja ja -sosiologeja voitaisiin pitää itse asiassa jopa hallinnon tutkimuksen edustajina.

Kaikki tarkastelun kohteeksi otetut yleisen valtio-opin ja sosiologian edustajat olivat väitelleitä henkilöitä. Lisäksi heistä useimmat ovat tai ovat

olleet joko professorin tai apulaisprofessorin virkaan nimitettyjä. Kaiken kaikkiaan he olivat keskimäärin selvästi mukaan otettuja hallinnon tutkijoita iäkkäämpiä, urakehityksensä myöhempään vaiheeseen edenneitä ja tieteellisesti vahvemmin ansioituneita.

Julkisoikeuden ryhmään otettiin mukaan myös kaksi lisensiaattia: Pertti Eilavaara ja Markku Suksi (väit. 1993). Muilta osin myös julkisoikeuden ryhmään mukaan otetut olivat selvästi mukaan otettuja hallinnon tutkijoita iäkkäämpiä, urakehityksensä myöhempään vaiheeseen edenneitä ja tieteellisesti vahvemmin ansioituneita.

4.4 Kohteeksi valittu ajanjakso

Suomalaistutkijoiden saamia viittauksia koskevat tiedot keräsin jo edellä mainitun Social Sciences Citation Index -julkaisun CD-ROM -versiolla. Käytettävissä olivat tiedot vuosina 1986–1992 ilmestyneistä julkaisuista. Kaiken kaikkiaan siis seitsemältä kokonaiselta kalenterivuodelta.

Tiedonkeruun ajalliseen rajaukseen päädyin, koska vuotta 1986 vanhempia tietoja ei CD-ROM -muotoisena ole saatavissa. Toisaalta vuoden 1993 tietoja ei analyysiin sisällytetty, koska tietoja oli saatavilla ainoastaan vuoden ensimmäisen puoliskon osalta. Vajaiden kalenterivuosien tietoja ei analyysiin haluttu sisällyttää.

4.5 Kohteeksi valitut kausijulkaisut

SSCI-tietokantaan tallennetaan vuosittain täydellisinä tiedot noin 1.400 johtavasta sosiaalitieteellisestä kausijulkaisusta⁹. Lisäksi tietokantaan tallennetaan valikoiden tietoja noin 3.100 muusta, lähinnä luonnontieteellisten ja eräiden teknistieteellisten alojen julkaisuista. (Social Sciences Citation Index 1989, 18 ja 61; lista vuonna 1989 tiedostoon tallennetuista julkaisuista löytyy emt., 82–99.)

Koska SSCI -tietokantaa tuotetaan ensisijassa kaupallisin periaattein, ja koska sen kohdejoukko ovat lähinnä englanninkielisen kielialueen tiedon tarvitsijat, on selvää, että tietokanta on vahvasti anglo-saksiseen sosiaalitutkimukseen sekä sen piirissä jo asemansa vakiinnuttaneisiin, suurilevikkisiin ja paljon luettuihin kausijulkaisuihin suuntautunut. Täten valtava pääosa tietokannan kattamista julkaisuista on kieleltään englanninkielisiä ja alkuperältään joko USA:ssa tai Englannissa julkaistuja. Esim. vuonna 1989 (Social Sciences Citation Index 1989, 115–120) tietokan-

taan kokonaisuudessaan tallennetuista 1.417 julkaisusta USA:ssa ilmestyi 823 kpl (58 %), Yhdistyneissä kuningaskunnissa 259 kpl (18 %), Hollannissa 78 kpl (6 %), Saksan liittotasavallassa 48 kpl (3 %) ja Kanadassa 33 kpl (2 %).

Pohjoismaissa ilmestyneitä lehtiä tietokantaan sisältyi ko. vuonna 18 kpl (1 %). Näistä suomalaisia olivat ainoastaan julkaisut Current Research on Peace and Violence ja Ekonomiska samfundets tidskrift.

Social Sciences Citation Index -tietokantaan tallennetaan vuosittain tiedot noin 120.000 erillisestä kirjoituksesta. Näihin sisältyy yhteensä noin 1,5 miljoonaa kirjallisuusviitettä. Kartoitukseni ulkopuolelle jätin kaikki bibliografiat ja kirja-arviot. Täten seitsemän vuotta kattanut otokseni sisälsi tiedot yhteensä noin 800.000 eri kirjoituksesta. Kirjallisuusviitteitä näihin kirjoituksiin sisältyi yli 10 miljoonaa kappaletta.

4.6 Julkaisujen tieteenalakohtainen peittävyys

Hallintotieteiden osalta SSCI-tietokantaa voidaan pitää kaiken kaikkiaan varsin peittävänä. Poikkeuksetta mukana ovat kaikki anglo-saksisen kielialueen päälehdet. Sen sijaan erilaisten puoliteieteellisten, kapeasti erikoistuneiden ja vähemmän tunnettujen lehtien kohdalla on puutteita. Esim. monet alueellisesti merkittävät, mutta USA:ssa vähemmän luetut lehdet puuttuvat tietokannasta kokonaan. Pohjoismaisista lehdistä tällainen on Scandinavian Journal of Management Studies ja yleiseurooppalaisista lehdistä tällainen on esim. OMEGA.

Hallintotieteen eri lohkojen näkökulmasta SSCI-tietokannan peittävyys (vertailukohteena tilanne vuonna 1989) vaikuttaa parhaalta lähinnä lietaloustieteellisen sekä yleisen (eli geneerisen) hallinnon tutkimuksen piirissä. Alan merkittävimmistä englanninkielisistä aikakauslehdistä puuttuu lähinnä Journal of Business Strategy. Sen sijaan julkishallintotieteen kohdalla tietokannan peittävyys on jo selvästi heikompi. Tietokannasta puuttuvat mm. International Review of Administrative Sciences (IRAS), Public Administration Quarterly, Public Budgeting and Finance, American Review of Public Administration ja Journal of the American Planning Association. (Ks. tarkemmin Mälkiä 1994.) Alan suomalaisen tutkimuksen kannalta varsinkin ensiksi mainitun lehdin puuttumista tietokannasta voidaan pitää kiu-sallisena. Alansuomalaiset tutkijat ovat osallistuneet varsin näkyvästi lehteä julkaisevan Interna-

tional Institute of Administrative Sciences -järjestön toimintaan. Samoin he ovat julkaisseet jonkin verran juuri tässä lehdessä – sen sijaan muut järjestelmästä puuttuvat lehdet ovat, käsitykseni mukaan, suomalaiselle julkisen hallinnon tutkimukselle jokseenkin marginaalisia keskustelukanavia.

Suomalaisen sosiologian osalta SSCI -tietokannan kattavuutta voidaan arvioida vertaamalla sen sisältämiä lehtiä Erkki Kaukosen vuonna 1983 suomalaisilta sosiologeilta keräämiin tietoihin (Kaukonen 1985). Kyselyssä alan tutkijoita pyydettiin nimeämään avoimella kysymyksellä aktiivisimmin seuraamansa kansainväliset julkaisut. Kaukosen tutkimuskohteina olleiden henkilöiden yleisimmin mainitsemista 23 julkaisusta (rajana 5 mainintaa) SSCI -tietokannasta puuttui 8 kappaletta: Häften f KS (sijaluku 7; 14 mainintaa), Prokla (sijaluku 9; 9 mainintaa), Kvinnovet ja Social Sciences (7 eri julkaisun kanssa jaettu 13. sija; 7 mainintaa), Telos ja Class & Capital (jaettu sijaluku 18; 6 mainintaa) sekä Kurasje ja Leviathan (4 julkaisun kesken jaettu sijaluku 20; 5 mainintaa). Kaikista Kaukosen luettelemista, vähintään kolme mainintaa saaneista 35 julkaisusta SSCI -tietokannasta puuttui 13 kpl. (Kaukonen 1985, 88–89; SSCI:n osalta vertailukohteena on käytetty vuotta 1989.)

4.7 Hakuprosessi

Kutakin suomalaista tutkijaa koskevia tietoja haettiin tietokannasta ko. henkilön sukunimen sekä etunimen ensimmäisen kirjaimen avulla. Siis esim. BROMS-H, LAAKSONEN-O tai HELANDER-V. Skandinaaviset kirjaimet (å, ä ja ö) muunnettiin järjestelmän hyväksymiksi englanninkielisten aakkosten mukaisiksi kirjaimiksi: å ja ä muunnettiin muotoon a (esim. MAENPAA-O, STAHLBERG-K, NASI-J) ja ö muunnettiin muotoon o (esim. SJOEBLOM-S). Tuloksetta kokeiltiin myös muunnoksia ä=ae ja ö=oe (esim. MAENPAAEAE-O tai SJOEBLOM-S).

Klaus af Ursinin kohdalla tiedonhakua kokeiltiin sekä muodossa URSIN-K että muodossa AFURSIN-K.

Koska SSCI -järjestelmän herkkyyks mahdollisia kirjoitusvirheitä kohtaan oli tiedossa (eräänlainen ääriesimerkki tästä ongelmasta on kuvattu kirjoituksessa Moravcsik 1988; ks. myös Kaukonen 1985, 89–90), kokeiltiin hakua myös eräiden mahdollisten kirjoitusvirheiden avulla.¹⁰ Tällaiset haut tuottivat lähes olemattoman tuloksen: vain yksi lisäviite löytyi haullla BROHMS-H. Sen sijaan muutama lisäviite löytyi jo muutoin »löydettyjen» julkaisujen lähdeluetteloista. Löydetty kir-

joitusvirheet korjattiin ja viitteet liitettiin tutkimusaineistoon. Lisää todettujen kirjoitusvirheiden mukaisia viitteitä ei myöhemmin suoritettussa tarkastushaussa löydetty.

Edellä kuvatun hakuprosessin tuotoksena tuostettiin sekä suomalaistutkijoihin viittaavien teosten bibliografiset tiedot että niiden lähdeluetteloa kuvaavat tiedot. Ennen lopullista analyysiä aineistosta poistettiin vielä kaikki »väärien» (so. hauras kohteena olleiden henkilöiden kanssa saman nimisten) henkilöiden tuotantoon kohdistuneet viitteet. Tällaisia tapauksia oli kaiken kaikkiaan varsin vähän. Yleensä ne oli helppo tunnistaa vaikkapa henkilön toisen etunimen alkukirjaimista (esim. IKONEN-RS tai BLOM-RJ) tai eri henkilöiden täysin toisistaan poikkeavista tutkimusalueista. Viimemainitun kaltaisia »kaimoja» löytyi mm. henkilöille BERGLUND-S, BORG-O, MYLLYMAKI-A ja ROSAS-A. Esim. Myllymäen kohdalla toinen samannimisistä henkilöistä edusti julkisoikeutta (Arvo Myllymäki) kun taas toinen oli biologi.

Neljän tarkasteluun aiotun henkilön (Pertti Kettunen, Martin Lindell, Karl Möller ja Pirkko Vartiainen) osalta en kyennyt erottelamaan saman nimisten henkilöiden tuotantoa itseäni tyydyttävällä varmuudella. Tällöin jätin kaikki ko. henkilöitä koskevat viitetiedot analyysin ulkopuolelle. Täten lopulliseen analyysiin jäi jäljelle 304 tutkijaa. Heistä 77 edusti liiketaloustieteellistä ja 58 julkishallinnollista hallinnon tutkimusta. Poliittikan tutkijoita mukana oli 39, sosiologeja 91 ja julkisoikeuden edustajia 38.

5 TULOKSET

Tutkimuksen kohteena olleisiin suomalaistutkijoihin kohdistuvien viittausten määriä on esitelty taulukoissa 2–5. Taulukoissa raportoidaan henkilöön viittaavien kirjoitusten lukumäärät siten, että sarakkeella 1 kuvataan niiden, henkilöön viittaavien kirjoitusten määrä, joiden kaikki kirjoittajat ovat pohjoismaiden ulkopuolelta. Sarakkeella 2 kuvataan niiden henkilöön viittaavien kirjoitusten lukumäärä, joiden kaikki kirjoittajat ovat ulkomaisia (so. Suomen rajojen ulkopuolella asuvia). Sarakkeella 3 kuvataan niiden henkilöön viittaavien kirjoitusten määrä, joiden kirjoittajana on jokin muu henkilö kuin viitattu henkilö itse. Ja sarakkeella 4 on kuvattu kaikkien henkilöön viittaavien kirjoitusten lukumäärä, mukaan lukien itseviitteet. Kirjoitusten maittaista alkuperää koskevat tiedot perustuvat pääosin SSCI:n raportoi-

miin osoitetietoihin. Raportointi perustuu pääosin sarakkeella 1 kuvattuihin tietoihin.

Edellisten tietojen lisäksi taulukoissa on kuvattu viittauksissa mainittujen erillisten (tai sellaisiksi tulkittujen) kirjoitusten lukumäärä (sarake 5); henkilön eniten viittauksia saaneen teoksen viitemäärä (sarake 6) sekä vähintään 5 kertaa viitattujen teosten lukumäärä (sarake 7). Nämä luvut on laskettu kaikista henkilöön viittaavista kirjoituksista, joten ne sisältävät myös mm. itsevitteet.

Henkilöön kohdistuvien yksittäisten kirjallisuusviitteiden määrät löytyvät raportista Mälkiä 1994.

5.1 Paljonko on paljon?

Ennen kuin saatuja tuloksia lähdetään tarkemmin arvioimaan, on syytä kiinnittää huomiota analyysissä käytettävään mittatikkuihin. Taulukoissa 2–5 raportoiduista henkilöön viittaavien kirjoitusten määrästä on näet vaikea päätellä sitä, montako viittaavaa kirjoitusta on paljon – siis: miten monta tutkijan töihin kohdistuvaa viittaavaa artikkelia tutkimusaineistosta pitäisi löytää, jotta tutkijaan voitaisiin pitää kansainvälisesti esim. jokseenkin näkyvänä, näkyvänä tai erittäin näkyvänä henkilönä. Tarvitaanko viittaavia artikkeleita 5, tarvitaanko niitä 50 vai tarvitaanko niitä ehkä 500 ennen kuin henkilöä voidaan pitää kansainvälisesti näkyvänä tutkijana.

Valmiita ratkaisuja ei asiasta voida esittää. Kyse siitä, mihin raja vedetään liittyy aina siihen, miten suurta kansainvälistä näkyvyyttä suomalaisilta tutkijoilta halutaan vaatia – ja mikä on se konteksti, jossa arviointi suoritetaan. Näin ollen ratkaisu on pitkälti sopimuksenvarainen, kuten yleensä aina vastaavissa tilanteissa¹¹. Sen tekoa voidaan kuitenkin helpottaa tuottamalla vertailutietoa eräiden kansainvälisesti varsin nimekkäiden hallinnon ja organisaation tutkijoiden samassa aineistossa saamista viitemääristä. Tämä tieto luo kontekstin, joka auttaa meitä päättämään, milloin henkilö on »näkyvä» – jokseenkin samalla tavalla kuin tieto saman tuotteen myyntihinnoista eri myymälöissä auttaa meitä päättämään, milloin tarjottu tuote on halpa ja milloin se on kallis; tai kuten tieto eri henkilöautojen keski- tai huippunopeuksista auttaa meitä päättämään milloin autolla ajetaan »lujaa» ja milloin sillä ajetaan »hiljaa».

Esille nostettua mittaongelmaa on siis pyrittävä ratkaisemaan taulukon 1 avulla. Taulukkoon olen kerännyt tietoja 26 ulkolaisen hallinnon ja organisaation tutkijan samassa aineistossa saamien henkilöön viittaavien kirjoitusten määrästä.

Taulukko 1. Eräisiin ulkolaisiin hallinnon ja organisaation tutkijoihin viittaavien kirjoitusten määrä.

SIMON-H	3351	DONALDSON-L	158
WEBER-M	3167	BOZEMAN-B	132
PFEFFER-J	1607	RIGGS-F	127
MINTZBERG-H	1449	JONSSON-S	89
WEICK-K	1115	OLSEN-JP	80
SCHEIN-E	916	CAIDEN-G	63
VANMAANEN-J	519	LANE-JE	61
WALDO-D	301	RIDLEY-F	43
ASTLEY-W	233	LUNDQVIST-L	40
SABATIER-P	209	HEADY-F	34
CLEGG-S	203	DUNSIRE-A	33
MCKELVEY-B	180	ALVESSON-M	30
HEDBERG-B	170	LEEMANS-A	7

Lähde: Social Science Citation Index, CD-ROM versio, vuodet 1986–1992. Luvuissa ovat mukana kaikki muut kirjoitustyypit paitsi kirja-arviot.

Ulkolaisia tutkijoita koskevia tietoja olen kerännyt ainoastaan kyseessä olevaan henkilöön viittaavien artikkeleiden lukumäärän osalta, erottelematta artikkelin alkuperämaata tai -aluetta. Kahta poikkeusta lukuunottamatta tiedot kerättiin käyttämällä hakuehtona ko. henkilön sukunimeä ja ensimmäisen etunimen alkukirjainta. Kahdessa tapauksessa (Johan P. Olsen ja Jan-Erik Lane) hakuehtona käytettiin henkilön sukunimeä ja ensimmäisten etunimien alkukirjaimia. Kohteena olleiden ulkolaisten tutkijoiden kanssa saman nimisten henkilöiden (mikäli sellaisia on yleensäkin olemassa) tuotantoon kohdistuneita viitteitä ei taulukosta 1 ole kyetty poistamaan. Täten tiedot eivät vastaa täysin taulukoissa 2–5, sarakkeella 4 raportoituja tietoja. Todellinen ero lienee kuitenkin suhteellisen pieni.

Raportoitujen vertailutietojen kohteeksi valitsin joukon uransa eri vaiheessa olevia ja kansainvälisessä tiedeyhteisössä eri määrin näkyviä henkilöitä. Täten lista sisältää eräitä sosiaalitieteiden piirissä erittäin laajasti tunnettuja ja vaikuttaneita henkilöitä. Tällaisia ovat varsinkin Herbert A. Simon (SIMON-H; 1834 viittaavaa artikkelia) ja Max Weber (WEBER-M; 1540 viittaavaa artikkelia).

Kahden edellä mainitun sosiaalitieteiden yleisvaikuttajan rinnalla osa vertailukohteiksi valituista ulkolaisista tutkijoista on omien, kapeampien tieteenalojensa kiistattomia kärkinimiä. Tällaisia ovat mm. organisaatiotutkijat Jeffrey Pfeffer (PFEFFER-J; 917 viittaavaa artikkelia), Henry Mintzberg (MINTZBERG-H; 831 artikkelia), Karl E. Weick (WEICK-K; 653 artikkelia) ja Edgar H. Schein (SCHEIN-E; 520 viittaavaa artikkelia). Lisäksi mukana on jouk-

ko omalla alueellaan vähemmän tunnettuja, »toisen» tai »kolmannen» luokan vaikuttajia. Organisaatiotutkijoista tällaisia ovat esim. perinteistä »manageriaalista» ja suunnitteluorientoitunutta organisaatioteoriaa lähinnä organisaatiososiologian suunnalta kohonnutta kritiikkiä vastaan puolustanut Lex Donaldson (DONALDSON-L; 95 viittaavaa artikkelia), organisaatioiden empiiristen luokittelujärjestelmien kehittämistä (organisaatiosystematiikasta) ja organisaatioekologiasta kiinnostunut Bill McKelvey (MCKELVEY-B; 113 artikkelia), mm. organisaatiotutkimuksen metodisista ongelmista sekä yhteisöekologiasta kirjoitellut W. Graham Astley (ASTLEY-W; 128 artikkelia) sekä Lex Donaldsonin kritiikin yhtenä kohteena ollut Stuart Clegg (CLEGG-S; 128 artikkelia).

Julkishallintotiedettä taulukossa edustavat mm. alan amerikkalainen klassikko Dwight Waldo (WALDO-D; 152 artikkelia), toimintaohjelmien evaluaation ja implementaation ongelmiin perehtynyt Paul Sabatier (SABATIER-P; 112 artikkelia), mm. hallinnon informaatiojärjestelmien tutkimusta harastanut Barry Bozeman (BOZEMAN-B; 85 artikkelia) sekä prismaattisesta yhteiskuntamallistaan parhaiten tunnettu vertailevan hallinnon tutkimuksen edustaja, Fred W. Riggs (RIGGS-F; 74 artikkelia). Edellä mainittuja vähemmän näkyvinä julkihallintotieteilijöinä listalla ovat hallinnon muutoksen (tai muuttumattomuuden) ongelmasta 1970-luvulla teoretisoinut Gerald Caiden (CAIDEN-G; 40 artikkelia), vertailevaa julkisen hallinnon tutkimusta edustava F. F. Ridley (RIDLEY-F; 23 artikkelia), samalla alueella vaikuttanut Ferrel Heady (HEADY-F; 22 artikkelia) ja vuoden 1993 Hallinnon Tutkimuksen päivillä vierailut britti, Andrew Dunsire (DUNSIRE-A; 13 artikkelia). Ja hännän huipuksi on joutunut tamperelainen dosenttimme Arne F. Leemans (LEEMANS-A; 4 artikkelia).

Muiden Pohjoismaiden tutkijoista listalle on valittu ruotsalainen organisaatioiden oppimisen tutkija Bo L. T. Hedberg (HEDBERG-B; 99 viittaavaa artikkelia), vuoden 1987 Hallinnon Tutkimuksen Päivillä vierailut norjalainen Johan P. Olsen (OLSEN-JP; 54 artikkelia), vuoden 1989 Hallinnon Tutkimuksen Päiville osallistumisensa peruuttanut Sten Jönsson (JONSSON-S; 46 artikkelia), vuoden 1988 Hallinnon Tutkimuksen Päivillä Vaasassa vierailut Jan-Erik Lane (LANE-JE; 34 viittaavaa artikkelia) sekä vuoden 1990 Hallinnon Tutkimuksen Päivillä vierailut nuori organisaatiokulttuurien tutkija Mats Alvesson (ALVESSON-M; 18 viittaavaa artikkelia). Pohjoismaista hallinnon tutkimusta taulukossa 2 edustaa myös suomalaisen ohjauksalliajatteluun aikanaan vahvasti vaikuttanut Lennart Lundqvist (LUNDQVIST-L; 23 artikkelia).

5.2 Hallinnon tutkimus

5.2.1 Yleiskuva

Mikäli kriteerinä pidetään tutkijan töihin viittaavien artikkelien (taulukko 2, sarakkeet 1–4) tai tutkijan töihin kohdistuvien yksittäisten kirjallisuusviitteiden (Mälkiä 1994) lukumäärää, suomalaiset hallinnon tutkijat ovat kansainvälisessä tiedeyhteisössä varsin huonosti tunnettuja. Kahta selvää ja muutamaa viitteenomaista poikkeusta lukuun ottamatta kaikkiin tarkastelun kohteena olleisiin suomalaisiin hallinnon tutkijoihin kohdistui viittauksia vain satunnaisesti. Tulkintaa viittausten satunnaisesta luonteesta tukee myös harvemmin viitattujen suomalaistutkijoiden saamien viittausten yleinen konteksti. Suuri osa heihin kohdistuneista viittauksista on näet peräisin lähinnä kolmen tyyppisistä kirjoituksista:

- 1) heidän omista tai muiden suomalaisten tutkijoiden laatimista kirjoituksista (taulukko 2, sarakkeet 3–4),
- 2) suomalaista tai pohjoismaista hallinnon tutkimusta tai sen jotakin osa-aluetta esittelevistä yhteenvetoraporteista (esim. Hagg, Magnusson & Samuelson 1988 ja Gortner & Lorenson 1989) tai
- 3) jonkinlaista »suomalaista kokemusta» esittelevistä tapaustutkimuksista (esim. Nousiainen 1988; Saltman 1988).

Viimeksi mainittuun ryhmään sijoittuvien artikkelien sisältöä kuvaavaa hyvin niille usein ominaiset alaotsikot, »the case of Finland» (Nousiainen 1988) tai »the Finnish experience» (Saltman 1988). Kaikille näille kolmelle kirjoitustyyppille on ominaista se, ettei niiden varaan voida juurikaan rakentaa kansainvälisesti merkittävää ja/tai laajasti näkyvää tutkijaprofiilia. Ilman teoreettisesti uuttaluvua panosta suomalaista »tapausta» raportoivat tutkimukset jäävät pakostakin kansainvälisessä tiedeyhteisössä kuriositeetin asemaan. Niihin viitataan vain silloin, kun puheena on Suomi tai alan suomalainen tutkimus. Tämä tosiasia lieneekin keskeinen suomalaisen hallinnontutkimuksen kansainvälistä levitystä vaikeuttava, ja alan kansainvälistä näkyvyyttä heikentävä tekijä: Suomalainen yhteiskunta ja sen taloudelliset, poliittiset, sosiaaliset tai hallinnolliset ongelmat eivät herätä laajaa kansainvälistä kiinnostusta. Suomi ei ole kansainvälisessä keskustelussa vahvasti esiin nouseva mallimaa, kuten esim. Ruotsi, USA, Englanti, Ranska (jne.).

Taulukko 2. Eräisiin suomalaisiin hallinnontutkijoihin kohdistuneet viittaukset vieraskielisissä sosiaaliteollisissa kausijulkaisuissa 1986–1992 (Social Sciences Citation Index, CD-ROM versio, vuodet 1986–1992).

Sarakkeiden selitykset:

- 1 Niiden, henkilöön viittaavien kirjoitusten määrä, joiden kaikki kirjoittajat ovat pohjoismaiden ulkopuolelta
- 2 Niiden, henkilöön viittaavien kirjoitusten määrä, joiden kaikki kirjoittajat ovat vierasmaalaisia
- 3 Niiden, henkilöön viittaavien kirjoitusten määrä, joiden kirjoittajana henkilö ei ole itse
- 4 Kaikki henkilöön viittaavat kirjoitukset (ml. itseviitteet)
- 5 Viittauksissa mainittujen erillisten kirjoitusten määrä (kpl)
- 6 Eniten viittauksia saaneen teoksen viittausmäärä
- 7 Vähintään 5 kertaa viitattujen teosten lukumäärä

	1	2	3	4	5	6	7
--	---	---	---	---	---	---	---

a) Liiketaloustieteellinen hallinnontutkimus:

Alaluusua-S	2	4	4	4	2	2	0
Björkman-S	1	2	2	2	2	1	0
Broms-H	11	14	16	16	6	11	1
Eriksson-P	0	3	3	3	4	1	0
Gahmberg-H	2	2	2	2	2	1	0
Grönroos-C	48	52	53	55	25	21	6
Gustafsson-C	0	4	4	4	5	1	0
Haahti-A	2	2	2	3	2	2	0
Harju-P	2	2	2	2	1	1	0
Hyvärinen-A	1	1	1	1	1	1	0
Junnelius-C	0	1	1	1	1	1	0
Kivijärvi-H	3	3	3	6	6	2	0
Kock-Sören	0	0	0	1	0	1	1
Kyläkoski-K	0	1	1	1	1	1	0
Laakso-J	1	1	2	2	2	1	0
Laaksonen-O	24	24	25	25	5	15	2
Lahti-A	3	3	3	3	1	3	0
Laukkanen-M	1	1	2	2	2	1	0
Lillrank-P	6	6	8	8	2	8	1
Lukka-K	4	5	5	6	3	4	0
Luostarinen-R	7	9	10	11	4	8	1
Miettinen-A	1	1	2	2	2	1	0
Mäkinen-V	0	0	1	1	1	1	0
Neilimo-K	0	0	1	1	1	1	0
Nurmi-R	0	0	1	1	1	1	0
Näsi-J	0	0	1	1	1	1	0
Pihlanto-P	0	1	2	2	3	1	0
Pitkänen-E	1	1	2	2	2	1	0
Pulkkinen-K	0	0	2	2	2	1	0
Ropo-A	0	0	1	1	1	1	0
Routamaa-V	1	1	1	1	1	1	0
Räsänen-K	0	0	1	1	1	1	0
Santalainen-T	1	1	1	4	4	2	0
Sévon-G	3	6	6	8	4	4	0
Soismaa-M	0	0	0	1	1	1	0
Tahvonon-O	0	0	0	1	2	1	0
Tainio-R	3	4	5	6	4	3	0
Tuominen-R	3	3	3	3	3	1	0
Vanhala-S	0	0	1	1	1	1	0

	1	2	3	4	5	6	7
b) Julkisen hallinnon tutkimus:							
Ahonen-Pertti	2	2	2	2	2	1	0
Helander-Voitto	3	3	4	4	3	3	0
Hoikka-Paavo	0	0	2	2	2	1	0
Karento-Helena	0	0	1	1	1	1	0
Kettunen-Pekka	0	0	1	1	1	1	0
Kiviniemi-Markku	1	1	1	2	2	1	0
Laitinen-Anna	1	1	2	2	1	1	0
Pekola-Sjöblom-M	0	0	0	1	3	1	0
Salmela-Reijo	1	1	5	5	4	2	0
Salminen-Ari	1	1	1	1	1	1	0
Sinkkonen-Sirkka	3	4	7	8	10	2	0
Sjöblom-Stefan	0	0	0	1	1	1	0
Ståhlberg-Krister	2	3	5	5	3	2	0
Vartola-Juha	0	0	2	2	2	1	0
Virkkunen-Jaakko	2	2	2	2	1	1	0
Volanen-R	1	1	2	2	4	1	0

Viittauksitta jäivät:

a) Liiketaloustieteellinen hallinnon tutkimus: Aaltio-Marjosola-I (Marjosola-I), Ahlstedt-L, Carlsson-C, Eerola-A, Home-N, Honka-J, Juuskonen-V, Hölttä-R, Itäinen-R, Jahnukainen-I, Juuti-P, Kaje-R, Kinnunen-J, Kivikko-L, Koiranen-M, Korolainen-S, Lahdenpää-M, Leppäaho-M, Lilja-K, Mäki-T, Niittymaa-S (Hajba-S), Näsi-S, Paasio-A, Parhankangas-A, Piha-K, Porenne-P, Puumalainen-A, Sipilä-J, Suominen-A, Tikka-A, Tuorinsuo-S, Urmas-H, Uusirauva-E, Veranen-J, Vesalainen-J, Virkkunen-P, Voutilainen-E ja Wallenius-I.

Seuraavien henkilöiden saamia viittauksia en kyennyt erottelemaan itseäni tyydyttävällä tavalla muista saman nimisistä henkilöistä: Kettunen-P (sai enintään 6 viittauksia), Lindell-M (sai enintään 1 viittauksen) ja Möller-K.

b) Julkishallinnollinen hallinnon tutkimus: Anttiroiko-A, Bühler-W, Djupsund-G, Ehrstedt-O, Eklind-M, Eloranta-K, Grönholm-C, Harisalo-R, Helin-H, Ikonen-R, Isaksson-G, Kaasalainen-S, Kinnunen-J, Koski-H, Laine-J, Lumijärvi-I, Marttinen-K, Meklin-P, Mennola-E, Moisa-la-U, Mäki-Lohiluoma-K, Niemi-lilahti-A, Nikkilä-J, Oulasvirta-L, Pystynen-E, Rajala-T, Ruuska-P, Rönkkö-P, Salonen-Soulie-U, Sipponen-K, Stolpe-C, Summa-H, Talkkari-A, Tarvainen-P, Teittinen-T, Temmes-A, Temmes-M, Tolppi-R, Turtiainen-J, Ursin-K, Venna-Y ja Virtanen-T

Seuraavien henkilöiden saamia viittauksia en kyennyt erottelemaan itseäni tyydyttävällä tavalla muista saman nimisistä henkilöistä: Vartiainen-P.

5.2.2 Eniten viitatuut henkilöt

Suomalaisista hallinnon tutkijoista ylivoimaisesti viitatuimpia ovat Christian Grönroos ja Oiva Laaksonen. Viitemäärien pohjalta heistä ensimmäistä voidaan pitää kansainvälisesti varsin tunnettuna ja jälkimmäistäkin jokseenkin tunnettuna tutkijana. Erityisen selvästi tämä käy ilmi silloin, kun huomio kiinnitetään taulukon 2 sarakkeella 1 raportoituihin tietoihin. Näissä tiedoissa mukana ovat vain ne ko. henkilöön viittaavat artikkelit, joiden kaikki tekijät ovat peräisin pohjoismaiden ulkopuolelta. Näin menetellen tuloksista voidaan eliminoida taulukon 2 sarakkeilla 4 mukana olevien itseviittausten lisäksi myös muilta suomalaisilta (sarake 3) sekä muiden pohjoismaiden tutkijoilta (sarake 2) saatu »taustatuki». Näin laskien Grönroosiin viittaa 48 artikkelia ja Oiva Laaksoseen 24.

Sanomattakin lienee selvä, että molemmat kansainvälisesti näkyvimmat suomalaiset hallinnon tutkijat edustavat liiketaloustieteellistä hallinnon tutkimusta. Sama perustrendi näkyy selvästi myös muilla kärkisijoilla. Grönroosin ja Laaksoseen jälkeen seuraavina esille nousevat Henri Broms (11 viittaavaa artikkelia), Reijo Luostarinen (7 viittaavaa artikkelia) sekä Paul Lillrank (6). Kaikki nämäkin henkilöt edustavat liiketaloustieteellistä hallinnon tutkimusta. Kaiken kaikkiaan heidän saamansa viitemäärät jäävät kuitenkin jo suhteellisen pieniksi. Heidän kohdallaan tuloksia voitaneenkin pitää lähinnä viitteen omaisina. Ainakin potentiaalisesti mainitut henkilöt ovat kansainvälisesti näkyviä. Heidän ongelmanaan – sikäli kuin sellaisesta voidaan tässä yhteydessä puhua – on lähinnä se, että heidän kansainvälinen näkyvyytensä perustuu vain yhteen suhteellisen laajalle levinneeseen julkaisuun (ks. taulukko 2, sarakkeet 5–7).

Se, että edellä esitetyistä luvuista on rajattu pois myös muita pohjoismaita edustavien tutkijoiden antama taustatuki, herättää kysymyksiä. Millä tavalla tilanne muuttuisi, jos muiden pohjoismaiden edustajat (taulukko 2 sarake 2) otettaisiin lukuihin mukaan? Vastaus on jokseenkin yllättävä: ei juuri mitenkään. Jos rajakriteerinä pidetään edelleen kuutta viittaavaa artikkelia, edellä nimettyjen listaan tulisi lisätä vain Guje Sévon. Jos kriteeriksi otetaan 7 viittaavaa artikkelia, jää Guje Sévon pois ja samoin jää pois Paul Lillrank. Joka tapauksessa vielä nytkin listalta puuttuvat kaikki julkishallinnollista hallinnon tutkimusta edustavat henkilöt. Heistä ensimmäinen, Sirkka Sinkkonen, nousee mukaan vasta silloin, kun lukuihin lisätään myös muiden suomalaisten

tutkijoiden laatimat artikkelit. Tällöinkin Sinkkosen saama viitemäärä jää jokseenkin laihaaksi, sillä häneen viittaa vain 7 eri artikkelia.

Nimeämättä jääneiden suomalaistutkijoiden kohdalla kansainvälisestä näkyvyydestä ei voida mielestäni puhua. Jopa suomalaisilta tutkijakollegoilta saadut viittaukset huomioon ottaen saatuja viittauksia on alle 1/vuosi. Koska luvut jäävät näin pieniksi, ei sillä sattuko viittauksia olemaan esim. 0, 1, 3 tai 5 liene juurikaan merkitystä. Kaikissa tapauksissa lukuja voidaan pitää samalla tavalla satunnaisina. Ne kertovat vain sen, ettei henkilö ole kansainvälisesti näkyvä; ei niinkään sitä onko kaksi viittaavaa artikkelia saanut henkilö yhden viittaavan artikkelin saanutta henkilöä näkyvämpi tai viisi viittaavaa artikkelia saanutta heikommin näkyvä.

Seuraavissa jaksoissa tuloksia tarkastellaan vielä eräitten yksittäisten tutkijoiden saamien viittausprofiileiden tasolla. Esille nostetaan viisi eniten viittauksia saanutta henkilöä. Tarkastelun avulla pyritään esille nostamaan kullekin henkilölle ominainen tutkijaprofiili sekä hänen eniten viitatuun teoksensa. Viimemainittujen osalta erityistä huomiota kiinnitetään niihin teoksiin, joihin koko aineistossa on viitattu vähintään 5 kertaa. Viiden viittauksen tasoa on tässä työssä pidetty jonkinlaisena yleisenä laajasti viitatuun teoksen rajakriteerinä.

5.2.3 Christian Grönroos

Kuten edellä on tuotu esille, Christian Grönroosiin kohdistuva viittausmäärä on muihin suomalaisiin hallinnon tutkijoihin verrattuna aivan omaa luokkaansa. Lukujen pohjalta häntä voidaankin pitää kansainvälisesti varsin tunnettuna tutkijana. Suomalaisista tutkijoista kansainvälisen näkyvyyden osalta Christian Grönroosiin rinnastuvat vain Erik Allardt, Juha Partanen, Elina Haavio-Mannila ja Raimo Väyrynen. Hänen ohitseen menevät vain Kettil Bruun ja Klaus Mäkelä.

Viittausprofiiliin osalta Grönroosille on ominaista ensinnäkin se, että suurin osa häneen kohdistuneista viittauksista on peräisin pohjoismaiden ulkopuolisilta tutkijoilta. Näin ollen hänet tunnetaan varsin laajasti myös pohjoismaiden ulkopuolella. Toiseksi häneen kohdistuneille viittauksille on ominaista niiden kohdentuminen varsin moneneen eri teokseen. Häneen kohdistuvissa viittauksissa esiintyy 25 eri teosta (taulukko 2, sarake 5) – joista osa on ollut julkaisemattomia konferenssipapereita. Vähintään viisi viittausta saavia teoksia häneltä löytyy 6 kpl (taulukko 2, sarake 7). Näistä selvästi viitatuin (19 viittausta) on

teos »*Strategic Management and Marketing in the Service Sector*» (Grönroos 1982b; 1983). Kahdeksan viittauksen tasolle Grönroosilta kohoaa peräti 3 artikkelia: vuonna 1982 julkaistu »*An Applied Service Marketing Theory*» (Grönroos 1982a), vuonna 1984 julkaistu »*A Service Quality Model and Its Marketing Implications*» (Grönroos 1984) sekä vuonna 1985 julkaistu »*Internal Marketing: Theory and Practice*» (Grönroos 1985). Lisäksi kuusi viittausta kohdentuu Grönroosin ja Gummessonin toimittamaan kirjaan tai siinä julkaistuu yhteisartikkeliin (Grönroos & Gummesson 1985). Ja viisi viittausta kohdistuu Grönroosin vuonna 1978 julkaisemaan artikkeliin »*A Service-Oriented Approach to Marketing Services*» (Grönroos 1978).

5.2.4 Oiva Laaksonen

Edesmenneeseen Oiva Laaksoseen kohdistuville viittauksille on ominaista niiden keskittymisen voimakkaasti kahteen julkaisuun. Hänen selvästi yleisimmin viitattu kirjoituksensa oli vuonna 1984 *Organization Studies* -lehdessä julkaistu artikkeli »*The Management and Power Structure of Chinese Enterprises Before and After the Cultural Revolution: With Empirical Data Comparing Chinese and European Enterprises*» (Laaksonen 1984). Tähän teokseen kohdistui 15 viitettä eli puolet kaikista Laaksoseen kohdistuneista viitteistä. Lisäksi 10 viittausta kohdistui hänen samaa aihepiiriä käsittelevään erillisteokseensa »*Management in China During and After Mao in Enterprises, Government, and Party*» (Laaksonen 1988). Yhdessä nämä kaksi teosta keräsivät lähes kaikki Laaksoseen saamista kirjallisuusviitteistä (25/28 viitettä). Näin ollen hänen kansainvälinen näkyvyytensä perustuu lähes yksinomaan näihin kahteen, suhteellisen laajasti tunnettuun ja paljon käytettyyn teokseen.

Yhtä suomalaisperäistä viittausta lukuun ottamatta kaikki Oiva Laaksoseen kohdistuvat viittaukset tulivat pohjoismaiden ulkopuolisilta tutkijoilta.

5.2.5 Henri Broms

Laaksoseen tapaan myös Henri Bromsiin kohdistuvat viittaukset keskittyivät vain muutamiin kirjoituksiin. Erityisen vahvasti esille kohoaa Bromsin ja Henrik Gahmbergin *Administrative Science Quarterly* -lehdessä julkaisema yhteisartikkeli »*Communication to Self in Organizations and Cultures*» (Broms & Gahmberg 1983). Kir-

jöitukseen viitattiin 11 kertaa, joten se sai kaksi kolmannesta kaikista Bromsiin kohdistuneista viitteistä. Muutoinkin työpari Broms & Gahmberg löytyi yhtä lukuunottamatta kaikkien Henri Bromsiin kohdistuneiden kirjallisuusviitteiden taustalta.

Tapaus Broms nostaa konkreettisella tavalla esille luvussa 4.1 esille tuodun SSCI-tietokannan ja siihen perustuvan näkyvyysarvioinnin rajallisuuden. Kun viitetiedot kohdentuvat vain ensimmäiseen tekijään, jää laajaa yhteistyötä harjoittaneen ja suurtakin huomiota herättäneen työparin toinen osapuoli vahvasti varjoon. Tämä on ongelma varsinkin organisaatioteoreettisesti orientoituneen hallinnon tutkimuksen alueella. Yhteistyö muiden kirjoittajien kanssa on organisaatiotutkimuksessa pikemminkin sääntö kuin poikkeus. Vanha kuva yksin kammiossaan työtä tekevästä tutkijasta on ainakin tällä alueella väistynyt useamman tutkijan yhteistyötä korostavien työtapojen suuntaan.

Vastaavia tapauksia tulee esille myös muilla tarkastelun kohteena olleilla tieteenaloilla (ks. tarkemmin lukuja 5.3 ja 5.4 sekä teosta Mälkiä 1994).

5.2.6 Reijo Luostarinen ja Paul Lillrank

Reijo Luostariseen kohdistuvat 11 viittaavaa artikkelia ja 12 yksittäistä kirjallisuusviitettä ovat pääosin peräisin pohjoismaiden ulkopuolisilta tutkijoilta. Bromsin tapaan hänenkin kansainvälinen näkyvyytensä lepää lähinnä yhden julkaisun varassa. Hänen saamistaan viittauksista 8 (eli kaksi kolmannesta) kohdistui näet alunperin vuonna 1979 julkaistuun väitöskirjaan »*Internalization of the Firm: An Empirical Study of the Internalization of Firms with Small and Domestic Markets with Special Emphasis on Lateral Rigidity as a Behavioral Characteristic in Strategic Decision-Making*» (Luostarinen 1979).

Myös Paul Lillrankin saamat viittaukset ovat peräisin pääasiassa pohjoismaiden ulkopuolisilta tutkijoilta. Bromsin ja Luostarisen tapaan myös hänen saamansa viittaukset kohdistuvat pääasiassa yhteen teokseen. Peräti kahdeksan yhdeksästä hänen saamistaan viittauksesta kohdistui Lillrankin ja Noriaki Kanon vuonna 1989 julkaisemaan teokseen »*Continuous Improvement: Quality Control Circles in Japanese Industry*» (Lillrank & Kano 1989). Koska mainittu teos on vasta hiljattain ilmestynyt, ja koska Lillrankin tieteellinen ura on muutoinkin vasta alussa, voidaan hänen kohdistuvien viitemäärien odottaa kasvavan jyrkästi lähivuosina.

5.3 Valtio-oppi

Hallinnon tutkimuksen vertailukohteena käytetyn valtio-opin kohdalla tilanne oli jonkin verran suomalaista hallinnon tutkimusta parempi (ks. taulukko 3). Ei kuitenkaan paljon, sillä myös tällä alueella useimpien tarkastelun kohteeksi valittujen tutkijoiden saama viitemäärä jäi vähäiseksi. Taulukossa 3 esitellään saatuja tuloksia erikseen yleisen valtio-opin ja kansainvälisen politiikan osalta. Seuraavassa tarkastelussa nämä valtio-opin pääsuunnat on kuitenkin yhdistetty.

Valtio-oppia edustavista tutkijoista selvästi viitatuimpia ovat Raimo Väyrynen ja Hannu Nurmi. Jos huomioon otetaan vain pohjoismaiden ulkopuolelta peräisin olevat viitteet (taulukko 3, sarakke 1), saa Väyrynen 43 viittaavaa artikkelia ja 51 yksittäistä viitettä. Nurmeen viittaa lähes yhtä moni: 38 artikkelia ja 50 kirjallisuusviitettä. Luku- ja perusteella sekä Väyrystä että Nurmea voidaan pitää kansainvälisesti varsin näkyvinä ja tunnettuina tutkijoina. Saamiensa viitemäärien perusteella he kuuluvat myös selvästi suomalaisen yhteiskuntatieteen kansainvälisesti tunnetuimpaan kärkeen. Hallinnon tutkijoista kansainvälisesti näkyvimmän, Christian Grönroosin (ks. edellinen luku) ohella heidän ohitseen menee vain muutama suomalainen sosiologi.

Väyrysen ja Nurmen jälkeen esille nousee toinen kaksikko, Markku Laakso ja Tatu Vanhanen. Heidän saamansa viitemäärät jäävät kuitenkin jo huomattavasti edellisiä heikommalle tasolle: Laaksoon viittaa 21 artikkelia ja Vanhaseen 17. Tältä pohjalta heitä molempia voitaneen pitää lähinnä kansainvälisesti jokseenkin näkyvinä tutkijoina. Laakson osalta tilannetta voidaan pitää osin jopa yllättävänä. Vuonna 1975 valtio-opista väitellyt Markku Laakso on näet myöhemmin vaihtanut alaa. Kyllästyttyään valtio-oppiin Laakso alkoi opiskella lääketiedettä ja väitteli lääketieteen tohtoriksi jo vuonna 1986. Taulukkoon 3 häneltä on laskettu mukaan vain valtio-opilliset työt – Laakson myöhempään lääketieteelliseen tuotantoon kohdistuvat viitteet on luvuista poistettu.

Edellä nimetyn kärkinelikön – Väyrysen, Nurmen, Laakson ja Vanhasen – jälkeen seuraaville sijoille sijoittuvat Heikki Paloheimo (10 viittaavaa artikkelia), Klaus Törnudd (8), Harto Hakovirta (7), Sten Berglund (7) sekä Pertti Joenniemi (6). Kaikkien muiden tutkittujen kohdalla pohjoismaiden ulkopuolelta peräisin olevien viittaavien artikkeleiden määrä jää enintään viiteen kappaleeseen. Jos huomioon otetaan myös muiden pohjoismaiden edustajilta saadut viitteet (taulukko 3

Taulukko 3. Eräisiin suomalaisiin politiikan tutkijoihin kohdistuneet viittaukset vieraskielisissä sosiaalitehteilisissä kausijulkaisuissa 1986–1992 (Social Sciences Citation Index, CD-ROM versio, vuodet 1986–1992).

Sarakkeiden 1–7 selitykset taulukon 2 alussa.

	1	2	3	4	5	6	7
<i>a) Valtio-oppi, yleinen:</i>							
Anckar-D	4	6	7	8	13	5	1
Berglund-S	7	12	12	15	7	12	1
Berndtson-E	2	2	2	2	2	1	0
Borg-O	0	0	2	2	2	1	0
Heiskanen-I	0	2	6	6	4	2	0
Helenius-R	1	2	2	2	2	1	0
Hyvärinen-M	1	1	2	2	2	1	0
Hänninen-S	3	3	5	5	4	3	0
Laakso-M	21	22	22	22	6	19	1
Lindstrom-U	1	1	1	1	1	1	0
Moring-T	2	2	2	2	2	1	0
Noponen-M	1	1	2	2	1	4	0
Nousiainen-J	3	4	7	7	4	5	1
Nurmi-H	38	39	40	48	38	18	3
Nyholm-P	0	0	1	1	1	1	0
Oksanen-M	2	3	3	3	6	1	0
Paloheimo-H	10	12	13	13	7	5	1
Palonen-K	2	2	2	3	5	2	0
Pekonen-K	1	1	1	1	1	1	0
Pesonen-P	5	5	10	10	11	3	0
Sundberg-J	4	6	6	6	5	2	0
Susiluoto-I	5	5	6	6	1	6	1
Sänkiäho-R	2	3	3	3	2	2	0
Vanhanen-T	17	17	17	17	12	7	1
Wiberg-M	0	0	1	1	1	1	0

b) Valtio-oppi, kv. politiikka:

Antola-E	2	3	5	6	7	1	0
Apunen-O	3	3	4	4	4	1	0
Hakovirta-H	7	11	15	15	10	4	0
Harle-V	3	4	4	7	7	2	0
Joenniemi-P	6	10	12	14	16	3	0
Käkönen-J	2	3	3	4	5	1	0
Rytövuori-Apunen-H	0	0	0	1	2	1	0
Törnudd-K	8	11	15	15	6	5	2
Väyrynen-R	43	46	50	53	34	9	4

Viittauksitta jäivät (kaikki yleisen valtio-opin edustajia): Hyvärinen-R, Martikainen-T, Puoskari-P, Sulevo-K ja Timonen-P.

sarakke 2) nousevat edellisten rinnalla esille myös Dag Anckar ja Jan Sundberg. Samalla asemiaan vahvistavat varsinkin Sten Berglund, Harto Hakovirta ja Pertti Joenniemi.

Jos toisena, kolmantena jne. tekijänä laaditut julkaisut voitaisiin ottaa huomioon, valtio-opissa vahvistuisi ainakin Erkki Berndtsonin asema (ks. tarkemmin Mälkiä 1994).

Yksityiskohtaisemmin saatuja tuloksia ja eri tutkijoiden eniten viitattuja teoksia on kuvattu raportissa Mälkiä 1994.

5.4 Sosiologia

5.4.1 Eniten viitattut henkilöt

Suomalaisiin sosiologian, sosiaalipsykologian ja työpsykologian tutkijoihin kohdistui viittauksia selvästi hallinnon ja valtio-opin tutkijoita enemmän. Viittausten alkuperän (taulukko 4, sarakkeet 1–4) perustalta arvioituna suomalaiset sosiologit, joita heistä oli ylivoimaisesti suurin osa, tuntuvat myös itse osallistuvan jonkin verran hallinnon ja politiikan tutkijoita aktiivisemmin oman alueensa kansainväliseen keskusteluun. Ja mikä tärkeintä, myös heidän toisilleen antamansa vetoapu tuntuu, osin jo edellä mainitusta syystä johtuen, selvästi edellä kuvattua hallinnon tutkimusta ja valtio-opia vahvemmalta. Kuten taulukosta 4 voidaan havaita jopa puolet eräiden suomalaisten sosiologien saamasta viittaustmäärästä on peräisin muiden suomalaistutkijoiden kirjoituksista.¹² Tähän kysymykseen palaan tarkemmin luvussa 5.4.2.

Tarkastelun kohteeksi valituista sosiologian, sosiaalipsykologian ja työpsykologian edustajista kansainvälisesti selvästi näkyvimpiä olivat Kerttu Bruun, Klaus Mäkelä, Erik Allardt, Juha Partanen, Elina Haavio-Mannila sekä Tapani Valkonen. Pohjoismaiden ulkopuolelta Kerttu Buuniin viitattiin 101 artikkelissa ja Klaus Mäkelään 93:ssä. Erik Allardiin, Elina Haavio-Mannilaan ja Tapani Valkoseen viitattiin jo selvästi vähemmän: Allardiin viittasi 56 kirjoitusta, Haavio-Mannilaan 44 ja Valkoseen 31. Lukujen perusteella heitä kaikkia voidaan pitää omalla tutkimusalueellaan kansainvälisesti hyvin näkyvinä ja tunnettuina suomalaisen yhteiskuntatieteen edustajina. Aivan oman tieteenalansa kansainvälisiä »superjulkikkia» he eivät ehkä kuitenkaan ole (vrt. taulukon 1 tarjoama mittatikka).

Mukaan otetuista suomalaisista sosiologeista edellä mainittujen jälkeen viitatuimpia olivat Esa Österberg (24 viittaavaa kirjoitusta), Pekka Sulkunen (20), Jussi Simpura (20), Elianne Riska (17), Seppo Pöntinen (16), Matti Alestalo (14), Jorma Saari (12), Veronica Stolte-Heiskanen (12), Hannu Uusitalo (11) ja Terttu Luukkonen (11). Vähintään 6 viittaavan artikkelin tasolle pääsevät myös Risto Alapuro, Esko Kalimo, Kaisu Kauppinen-Toropainen, Eero Lahelma, Juha Luoma ja Pertti Toukoma.

Jos toisena, kolmantena jne. tekijänä laaditut julkaisut voitaisiin ottaa huomioon, asemaansa vahvistaisi varsinkin Pekka Sulkunen. Hänen saamansa viitemäärä enemmän kuin kaksinkertaistuisi. Samoin kohoaisi ainakin Jussi Simpuran, Veronica Stolte-Heiskasen, Hannu Uusitalon, Tapani Valkosen ja Esa Österbergin saama viittaavien artikkeleiden määrä. He kaikki olivat toisina tai kolmansina kirjoittajina joissakin tutkimuksen esille nostamissa laajasti viitatuissa töissä. Tätä kysymystä on tarkasteltu tarkemmin teoksessa Mälkiä 1994.

5.4.2 Viittausten alkuperä

Missä määrin edellä kuvattu tilanne sitten muuttuisi, jos huomioon otettaisiin myös suomesta ja muista pohjoismaista saadut viittaukset? Eli missä määrin ja ketkä suomalaiset sosiologit ovat paremmin tunnettuja juuri Suomessa ja muissa pohjoismaissa?

Jos tutkijoiden näkyvyyttä laskettaessa otetaan huomioon myös muita pohjoismaita edustavien tutkijoiden heihin kohdistamat viittaukset, tilanne muuttuu jonkin verran. Edellä esille tuoduista tutkijoista tällaisesta rajauksesta hyötyisivät varsinkin Hannu Uusitalo. Yli puolet hänen saamistaan viittauksista tulee näet muista pohjoismaista. Lievemässä määrin rajauksesta hyötyvät myös Erik Allardt ja Matti Alestalo. Pohjoismaisilta tutkijakollegoilta saadun vetoavun avulla yli 6 viittaavan kirjoituksen rajan ylittäisivät Antti Eskola ja Olli Kangas.

Kuten jo aiemmin todettiin suuri osa eräiden suomalaisten sosiologien saamasta viittauksista on peräisin muiden suomalaistutkijoiden kirjoituksista. Selvimmin tällaisia suomalaisten tutkijakollegoidensa suosimia henkilöitä ovat olleet Salme Ahlström-Österberg (ent. Ahlström, Ahlström-Laakso), Matti Alestalo, Antti Eskola, Esko Kalimo, Matti Kortteinen, Pekka Kosonen, Jussi Simpura ja varsinkin Jeja-Pekka Roos.

5.4.3 Eniten viitattujen henkilöiden edustamat tutkimusalat

Eniten viitattuja henkilöitä koskevassa tarkastelussa huomiota voidaan kiinnittää myös siihen tutkimusalaan tai alueeseen, jota he edustavat. Millainen suomalaistutkimus nousee kansainvälisessä keskustelussa esille?

Henkilöiden niminnä ja heidän eniten viitattuihin teoksiinsa (Mälkiä 1994) perustuen esille näyttää nousevan varsinkin kaksi aluetta. Ensinnäkin esille nousee alkoholipolitiikan, alkoholismien

Taulukko 4. Eräisiin suomalaisiin sosiologian, sosialipsykologian ja työpsykologian tutkijoihin kohdistuneet viittaukset vieraskielisissä sosiaali-tieteellisissä kausiulkaisuissa 1986–1992 (Social Sciences Citation Index, CD-ROM versio, vuodet 1986–1992).

Sarakkeiden 1–7 selitykset taulukon 2 alussa.

	1	2	3	4	5	6	7
<i>Sosiologia:</i>							
Ahlström-Österberg-S	1	3	9	10	16	2	0
Alapuro-R	9	11	19	19	16	5	1
Alasuutari-P	3	3	7	8	6	2	0
Alestalo-Marja	3	3	3	3	2	2	0
Alestalo-Matti	14	20	32	32	13	9	2
Allardt-E	56	89	117	119	66	20	5
Asp-E	4	4	5	5	3	3	0
Blom-R	0	4	8	9	6	4	0
Bruun-K	101	123	137	138	37	93	4
Eskola-A	4	8	16	18	19	5	1
Eskola-K	0	0	2	3	12	2	0
Granberg-L	2	2	3	4	3	2	0
Gronow-J	3	4	6	6	6	1	0
Grönfors-M	4	5	6	7	6	3	0
Haavio-Mannila-E	44	51	63	68	44	15	3
Heiskanen-T	2	2	2	3	5	1	0
Helkama-K	4	5	8	10	9	2	0
Honkala-K	0	0	1	1	1	1	0
Häyrynen-YP	1	1	2	3	6	1	0
Ilmonen-K	2	4	7	9	12	3	0
Jaakkola-R	0	0	1	1	1	1	0
Jallinoja-R	1	1	2	2	2	1	0
Järvelä-M	0	0	1	1	1	1	0
Järvikoski-T	1	1	1	1	1	1	0
Kalimo-E	7	8	20	20	11	5	1
Kangas-O	3	8	8	11	12	4	0
Kasvio-A	0	0	2	2	2	1	0
Kaukonen-E	2	2	4	4	6	1	0
Kauppinen-T	4	5	5	5	2	4	0
Kauppinen-Toropai-nen-K	8	8	13	16	9	6	1
Kirjonen-J	3	3	6	6	4	3	0
Kivinen-M	0	0	1	3	4	1	0
Kivinen-O	0	0	2	3	7	1	0
Koppa-T	1	1	2	2	5	1	0
Kortteinen-M	2	2	8	8	6	4	0
Kortteinen-T	4	4	6	8	9	3	0
Koskelainen-O	0	0	1	1	1	1	0
Koskinen-T	0	1	3	3	3	1	0

	1	2	3	4	5	6	7
Kosonen-P	2	3	7	8	7	2	0
Lahelma-E	7	8	12	17	11	6	2
Lahikainen-A	0	2	2	2	2	1	0
Laitinen-A	0	0	1	2	2	1	0
Laitinen-H	3	4	4	4	4	1	0
Lampikoski-K	1	1	1	1	1	1	0
Leimu-H	1	1	3	3	2	1	0
Luoma-J	7	7	7	7	7	1	0
Luoma-P	3	3	3	3	3	1	0
Luukkonen-T	11	14	14	20	15	6	3
Marin-M	3	3	3	3	3	1	0
Myllyniemi-R	1	1	1	2	3	1	0
Mäkelä-K	93	108	124	128	49	65	6
Mäki-M	0	0	1	1	11	2	0
Olkinuora-E	1	1	1	1	1	1	0
Parjanen-M	0	1	2	2	2	1	0
Partanen-J	54	57	71	71	24	41	2
Pietilä-K	1	1	1	1	1	1	0
Pietilä-V	3	3	7	7	8	3	0
Pontinen-S	16	18	21	21	5	10	2
Rantalaiho-L	1	2	5	5	5	1	0
Riska-E	17	20	25	31	15	11	2
Roos-JP	9	11	25	26	22	3	0
Saari-J	12	14	16	17	13	3	0
Siikala-J	3	3	4	4	3	2	0
Siisiäinen-M	0	0	0	1	4	1	0
Simpura-J	20	26	45	47	25	13	2
Sipiä-J	1	1	4	4	2	3	0
Stolte-Heiskanene-V	12	13	15	17	15	4	0
Suhonen-P	2	4	7	8	9	3	0
Sulkunen-P	20	25	36	39	25	9	2
Teikari-V	1	1	1	1	1	1	0
Toivonen-T	1	2	3	5	12	2	0
Tolkki-Nikkonen-M	0	0	1	1	1	1	0
Toukoma-P	8	8	8	8	2	8	1
Urponen-H	3	4	7	7	4	4	0
Uusitalo-H	11	26	31	32	12	18	2
Uusitalo-P	2	4	4	4	2	3	0
Uutela-A	2	2	4	5	4	2	0
Valkonen-T	31	39	54	56	34	8	4
Vuorinen-J	0	1	1	1	1	1	0
Weckroth-K	0	0	1	1	1	1	0
Ylönen-A	1	1	1	1	1	1	0
Österberg-E	24	30	35	38	32	12	1

Viittauksitta jäivät: Alasoini-T, Jaakkola-E, Kämäräinen-K, Liebkind-Ormalä-K, Noro-A, Snellman-L, Toivai-nen-S, Uusitalo-R ja Vuorela-P.

ja alkoholi ongelmien tutkimus. Tälle alueelle sijoittuu suuri osa Kettil Bruunin, Klaus Mäkelän, Juha Partasen, Esa Österbergin, Jussi Simpuran ja Pekka Sulkusen laajasti viitatuista töistä. Ja kun juuri nämä henkilöt löytyvät viitemäärien mukaisen listan kärjestä, on helppo todeta, että juuri tämä tutkimusalue muodostaa selkeästi suomalaisen sosiologian kansainvälisesti näkyvim-män ja kirkkaimman kärjen.

Toiseksi esille nousee pohjoismaista hyvinvoin-

tivaltiota koskeva vertaileva tutkimus. Tälle alueelle voidaan sijoittaa mm. monet Erik Allardt-in laajimmin viitatu työt. Samoin tälle alueelle voidaan sijoittaa pääosa Hannu Uusitalon, Matti Alestalon ja Eero Lahelman laajimmin viitatuista töistä. Edelleen tähän yleiseen aihealueeseen voidaan, ainakin osin, liittää myös monet Elina Haavio-Mannilan laajasti viitatu työt.

Yksittäisten tutkijoiden tasolla tuloksia kuvataan tarkemmin raportissa Mäkiä 1994.

5.4.4 Vähiten viitatus henkilöt

Koska sosiologeista mukana oli vain varttuneita ja nimekkäitä tutkijoita, voitaneen huomiota kiinnittää myös tutkijoihin, joiden saama viittauserä jäi kaikkein vähäisimmäksi. Tässä tarkastelussa esille nousevat varsinkin Raimo Blom, Katariina Eskola, Antti Kasvio, Markku Kivinen, Tarmo Koskinen, Matti Parjanen ja Marja Tolkkio-Nikkonen (kaikilla 0 pohjoismaiden ulkopuolelta peräisin olevaa viittausta). Alle viiden viittaavan artikkelin tasolle jäivät myös sellaiset kansallisesti nimekkäät tutkijat kuten Antti Eskola, Martti Grönfors, Klaus Helkama, Riitta Jallinoja, Rauni Myllyniemi, Liisa Rantalaiho ja Veikko Teikari.

Edellä mainittujen tulosten pohjalta olisi kuitenkin väärin ajatella, etteivät em. henkilöt olisi ansiokkaita ja aktiivisia tutkijoita tai tieteen harjoittajia. Tällainen johtopäätös on helppo osoittaa vääräksi. Pikemminkin meidän tulisi kysyä: minne edellä mainittujen tutkijoiden aktiviteetti on suuntautunut? Missä on se tieteellisen tutkimuksen tai toiminnan alue, jolle he ovat erityisesti suuntautuneet? Ja miten tätä aluetta ja heidän sinne aikaansaamaansa vaikutusta voitaisiin systemaattisesti analysoida?

Monien esille nostettujen henkilöiden kuvatun kaltaiset vahvuusalueet on helppo nostaa esille. Esim. Antti Kasvio on keskittynyt kansalliseen, työelämän uudistamista koskevaan keskusteluun sekä työelämän tutkimuksen kehittämiseen. Hänen asemaansa tämän alueen keskeisenä suomalaisena tiedevaikuttajana on vaikea kiistää. Ja vaikeaa on myös ajatella, etteikö tämä tehtävä olisi kansallisesti merkittävä ja tärkeä.

Toisen esimerkin tarjoaa Antti Eskola. Hänen tieteellisen toimintansa eräs näkyvin ja yleisimmin tunnettu osa on alan perusoppikirjojen tuotanto. Monia hänen oppikirjojaan, joista osan ensimmäiset painokset on tosin julkaistu jo 1960- tai 1970-luvuilla, joista osa on käännetty mm. ruotsin kielelle, ja joista osan painos on jo pitkään ollut loppu, käytetään laajasti yliopisto-opetuksessa niin Suomessa, kuin myös Ruotsissa (Ruotsin osalta ks. Månson 1990). Esim. Eskolan sosiologian tutkimusmenetelmiä käsittelevät oppikirjat ovat kuuluneet pitkään alan kotimaisiin klassikoihin. Ne ovat auttaneet kouluttamaan jo useita uusia suomalaisia tutkijasukupolvia. Niiden kansallinen merkitys ei siis ole vähäinen. Ja toisaalta, jos suomalaisen tutkimuksen kansainvälistä näkyvyyttä mitattaisiin nyt käytetyn menetelytavan sijasta vaikkapa ulkomailla julkaistujen oppikirjojen painosmäärillä tai esim. ulkolaisissa yliopistoissa käytettyjen kurssikirjojen avulla,

nousisi Eskola varmasti listan kärkeen tai ainakin aivan sen kärkisijoille.

5.5 Julkisoikeus

Myös suomalaista julkisoikeutta edustaneiden tutkijoiden saamat viitemäärät jäivät alhaiselle tasolle. Osin tätä voidaan selittää jo sillä, että suomalainen oikeustiede on perinteisesti ollut kovin kansallisesti suuntautunutta – esim. yleistä oikeusteoriaa, vertailevaa oikeustiedettä tai kansainvälistä oikeutta ei Suomessa ole erityisemmin harrastettu. Osin selitystä voidaan haakea myös siitä, että anglo-saksisissa maissa noudatettu ennakkopäätösten, tapaoikeuden ja tuomioistuinten harkintavallan asemaa korostava oikeusjärjestelmä (ns. Common Law -järjestelmä) poikkeaa oleellisesti Suomessa (ja mm. muissa Pohjoismaissa) noudatetusta, kirjoitettuun lakiin ja sen tulkintaan perustuvasta järjestelmästä.

Kolmatta julkisoikeuden saaman heikohkon viitemäärän syytä voidaan etsiä saksankielisen lehdistön heikosta asemasta kerätyn tiedon lähteenä olleessa SSCI -tietokannassa. Myös tämä on saattanut vaikuttaa tuloksiin, sillä onhan suomalainen oikeustiede ollut kokonaisuudessaan muita tarkastelun kohteena olleita tieteenaloja selvästi voimakkaammin juuri saksalaiselle ja yleensäkin manner-eurooppalaiselle kielialueelle suuntautunut: oikeusjärjestelmäme on manner-eurooppalainen, ei anglo-saksinen. Tämä nostaa esille jälleen kerran erään käytettyyn analyysitapaan liittyneen ongelman. Kansainvälinen näkyvyys ei varmastikaan saisi olla vain näkyvyyttä anglo-amerikkalaisella tiedealueella. Myös saksan, ranskan ja espanjankielinen (jne.) kielialue on tärkeä. Samalla nousee esille eri tieteenalojen erilainen suuntautuneisuus: kun hallinnon tutkimuksessa kansainvälinen konteksti on ylivoimaisen hallitsevasti anglo-saksinen, ei sama pidä välttämättä paikkaansa muilla tieteenaloilla ja alueilla. Toiset tieteenalat ovat selvemmin esim. saksalais- tai ranskalaisvaikutteisia. Ja tämäkin olisi hyvä ottaa jollakin tavalla huomioon.

Joka tapauksessa yleisimmin viitatuiksi julkisoikeutta edustaviksi tutkijoiksi osoittautuivat Aulis Aarnio (6 viittaavaa kirjoitusta) sekä Tore Modeen (5 viittaavaa kirjoitusta). Suurin osa tarkastelun kohteeksi valituista julkisoikeuden tutkijoista jäi kokonaan ilman viitteitä. Heihin kuuluivat mm. Kari Joutsamo, Antero Jyränki, Kai Kalima, Paavo Kastari, Timo Konstari, Heikki Kulla, Seppo Laakso, Veli Merikoski, Arvo Mylly-

Taulukko 5. Eräisiin suomalaisiin politiikan tutkimuksiin kohdistuneet viittaukset vieraskielisissä sosiaaliteollisissa kausijulkaisuissa 1986–1992 (Social Sciences Citation Index, CD-ROM versio, vuodet 1986–1992).

Sarakkeiden 1–7 selitykset taulukon 2 alussa.

	1	2	3	4	5	6	7
Julkisoikeus:							
Aarnio-A	6	6	8	8	8	4	0
Broms-B	2	2	2	2	2	1	0
Eriksson-LD	0	2	2	2	4	1	0
Hideen-M	1	1	1	1	1	1	0
Modeen-T	5	5	7	7	6	2	0
Rosas-A	3	4	6	8	13	2	0
Tiihonen-P	3	3	3	3	3	1	0
Tuori-K	0	0	2	2	2	1	0
Uotila-J	1	2	2	2	2	1	0

Viittauksista jäivät: Eilavaara-P, Hallberg-P, Hannikainen-L, Joutsamo-K, Jyränki-A, Kalima-K, Kastari-P, Konstari-T, Kulla-H, Kuopus-J, Laakso-S, Lehtonen-R, Merikoski-V, Myllymäki-A, Nieminen-L, Niemivuo-M, Niskakangas-H, Paaso-I, Pekkanen-R, Pohjolainen-T, Riepula-E, Rytkölä-V, Ryyänen-A, Saraviita-I, Scheinin-M, Suksi-M, Tarukannel-V, Vilkkonen-E ja Väänänen-P.

mäki, Matti Niemivuo, Heikki Niskakangas, Teuvo Pohjalainen, Esko Riepula, Ilkka Saraviita, Martin Scheinin ja Eero Vilkkonen (ks. tarkemmin taulukko 5).

6 YHTEENVETO

Tieteellisen keskustelun eräänä keskeisenä ominaispiirteenä pidetään usein sen kykyä nostaa esille yhä uusia kysymysalueita systemaattisen, järkiperäisen ja harkitun keskustelun kohteeksi. Käsillä olevassa kirjoituksessa tällaisen keskustelun piiriin on pyritty nostamaan kysymys suomalaisten hallinnon tutkijoiden kansainvälisestä näkyvyydestä. Social Sciences Citation Index -tietokannasta poimittuun viiteanalyttiseen aineistoon tukeutuen kirjoituksessa on pyritty luomaan kuvaa asian nykytilasta. Saatujen tulosten tulkintaa varten vertailutietoja on koottu kolmelta lähialueelta – valtio-opista, sosiologiasta ja julkisoikeudesta – sekä eräistä ulkolaisista hallinnon ja organisaation tutkijoista. Vertailutietojen avulla suomalaisen hallinnon tutkimuksen kansainvälistä näkyvyyttä voidaan suhteuttaa toisaalta siihen, miten näkyviä alan tunnetut ulkolaiset tutkijat ovat; ja toisaalta siihen, millainen on vas-

taava tilanne eräillä muilla suomalaisen sosiaalitutkimuksen alueilla.

Kirjoituksen alussa (pääluvussa 3) esitettyjen tutkimuskysymysten ja luvussa 5 raportoitujen tulosten pohjalta voidaan yhteenvetona todeta seuraavaa. Jäsentyly vastaa pääluvussa 3 esitettyjen tutkimuskysymysten listaa:

1. Suomalaista hallinnon tutkimusta käytetään vieraskielisissä sosiaaliteollisissa kausijulkaisuissa lähteenä lähinnä satunnaisesti. Jos kriteeriksi hyväksytään ulkomaisilta tutkijoilta saatujen viittausten (ks. Mäkiä 1994) tai heiltä saatujen viittaavien artikkeleiden (taulukko 2, sarake 1) lukumäärä, lähes kaikki suomalaiset hallinnon tutkijat ovat kansainvälisen tiedeyhteisön piirissä varsin huonosti tunnettuja tai sitten heidän ajatuksiaan pidetään kansainvälisen keskustelun näkökulmasta vähemmän merkittävinä tai vähemmän kiintoisina. Kolmea tutkijaa lukuunottamatta kaikki tarkastelun kohteena olleet 136 suomalaista hallinnon tutkijaa saivat 7 vuotta käsittävissä aineistossa alle 10 Pohjoismaiden ulkopuolelta peräisin olevaa viittaavaa artikkelia. Heistäkin vain kahteen kohdistui yli 20 viittaavaa artikkelia ja yhteen yli 25 viittaavaa artikkelia.

2. Kun edellä kuvattua tilannetta verrataan valtio-oppiin, sosiologiaan ja julkisoikeuteen, jäävät erot yleisesti ottaen suhteellisen pieniksi. Lähialueista sekä julkisoikeuden että valtio-opin kohdalla tilanne on jokseenkin saman kaltainen: pääosa myös näiden tutkimusalueiden tutkijoista saa kansainvälisessä keskustelussa vain satunnaisia viitteitä. Sen sijaan suomalainen sosiologia näyttäisi olevan kansainvälisessä keskustelussa jonkin verran em. alueita näkyvämmiin esillä. Eroille tosin löytyy myös uskottava selitys: Ainakin osin havaitut erot selittynevät tutkimusalueiden professorikunnan ja muun varttuneen tutkijakunnan määrään ja tutkimusalueen kotimaiseen ikään ja vakiintuneisuuteen liittyvillä eroilla. Hallinnon tutkimukseen verrattuna sosiologia on vakiintunut Suomeen jo paljon aiemmin. Samoin sosiologian piirissä toimiva aktiivinen tutkijakunta lienee huomattavasti kaikkia muita vertailualueita suurempi.¹³

3. Suomalaisista hallinnon tutkijoista selvästi viitatuimpia ovat Christian Grönroos, Oiva Laaksonen ja Henri Broms. Heistä Christian Grönroosin viitatuimpia kirjoituksia ovat teos »*Strategic Management and Marketing in the Service Sector*» (Grönroos 1982b; 1983; 19 viittausta) ja artikkelit »*An Applied Service Marketing Theory*» (Grönroos 1982a; 8 viittausta), »*A Service Quality Model and Its Marketing Implications*» (Grön-

roos 1984; 8 viittausta) sekä »*Internal Marketing: Theory and Practice*» (Grönroos 1985; 8 viittausta).

Oiva Laaksosen viitatuimpia kirjoituksia ovat artikkeli »*The Management and Power Structure of Chinese Enterprises Before and After the Cultural Revolution*» (Laaksonen 1984; 15 viittausta) ja samaa tematiikkaa käsittelevä kirja »*Management in China During and After Mao in Enterprises, Government, and Party*» (Laaksonen 1988; 10 viittausta).

Henri Bromsin ainoa laajemmin viitattu kirjoitus on Bromsin ja Henrik Gahmbergin *Administrative Science Quarterly* -lehdessä julkaisema yhteisarikkeli »*Communication to Self in Organizations and Cultures*» (Broms & Gahmberg 1983; 11 viittausta).

4. Mikäli rajakriteerinä pidetään taulukossa 1 raportoituja tietoja ulkomaisten tutkijoiden samassa aineistossa saamista viitemääristä, on helppo todeta, ettei yksikään suomalainen hallinnon tutkija ole saanut kansainvälisessä tieteellisen viestinnän järjestelmässä todella laajaa näkyvyyttä. Tämä päätelmä voidaan tehdä helposti, jos mittatikkuna käytetään organisaatiotutkimuksen alueen laajalti tunnettujen tutkijoiden, kuten Jeffrey Pfefferin (1607), Henry Mintzbergin (1449), Edgar H. Scheinin (916) tai John Van Maanen'in (519) saamia viittaavien artikkeleiden määriä. Sama päätelmä voidaan tehdä myös silloin, kun rajakriteeriksi otetaan julkishallintotieteellisen tutkimuksen laajalti tunnettujen tutkijoiden, kuten Dwight Waldon (301), Paul Sabatierin (209), Barry Bozemanin (132) tai Fred W. Riggsin (127) saamiensa viittaavien artikkeleiden määrä. Vähimmilläänkin tällöin puhutaan sadasta viittaavasta artikkelista.

Edellä sanottu pitää paikkansa myös valtio-opin ja julkisoikeuden kohdalla. Edellä esitetyillä kriteereillä edes suomalaisia hallinnon tutkimuksen, valtio-opin ja julkisoikeuden eniten viitattuja tutkijoita ei voida pitää kansainvälisesti todella laajalti näkyvinä. Sen sijaan sosiologian edustajista varsinkin Kettil Bruun, Klaus Mäkelä ja Erik Allardt ovat kansainvälisesti erittäin tunnettuja. Yli sadan viittaavan artikkelin määrällä – johon on laskettu mukaan kaikki heihin viittaavat artikkelit, myös itseviitteet – he rinnastuvat lähinnä julkishallintotieteen kansainvälisesti tunnettuihin vaikuttajiin. Tosin jääden näistä vielä jonkin verran jälkeen.

5. Suomalaisiin hallinnon tutkijoihin kohdistu- neet kirjallisuusviitteet ovat pääosin peräisin pohjoismaiden ulkopuolelta. Erityisen hyvin tämä pitää paikkansa kaikkein laajimmin viitattujen tut-

kijoiden, kuten Christian Grönroosin, Oiva Laaksosen ja Henri Bromsin kohdalla. Sen sijaan ne tutkijat, joihin kohdistuu vain muutamia yksittäisiä viittaavia artikkeleita, saavat harvat viittauksensa usein joko itseltään tai sitten toisilta suomalaisilta tutkijoilta.

Mitä edellä kuvatut tulokset sitten kertovat? Sanoma lienee jokseenkin selvä. Suomalaistutkijoita tunnetaan ulkomailla varsin vähän. Itseviittausten puuttuminen tukee käsitystä, että yhtenä osasyynä alan tutkijoiden heikkoon kansainväliseen näkyvyyteen on se, että alan suomalaiset tutkijat julkaisevat kirjoituksiaan vain harvoin SSCI:n noteeraamissa lehdissä. On selvää, etteivät kotimaisissa lehdissä (esim. Hallinnon tutkimus), kotimaisissa julkaisusarjoissa (esim. laitossarjat) ja kotimaassa julkaistuissa toimitetuissa teoksissa julkistetut vieraskieliset kirjoitukset voi levitä kovinkaan laajalle ulkolaisen tutkijakunnan keskuuteen. Allardtin (1990) ja Rydmanin (1990) tapaan voidaan kysyä, miksi kotimaisillakin foorumeilla julkaistaan vieraskielisiä raportteja jatkuvasti niin paljon kun on tehty? Voisiko kyse olla esim. siitä, että tutkijat eivät ole vielä kukaan tiedostaneet, että kansainvälinen näkyvyys rakennetaan parhaiten julkaisemalla laadukkaissa ja arvostetuissa lehdissä – ei laitossarjoissa tai vastaavissa.

Tulevaisuudessa kansainvälistä näkyvyyttä tavoittelevien tutkijoiden lieneekin syytä kiinnittää entistä enemmän huomiota siihen, missä julkaisuissa he kirjoituksiaan julkaisevat. Samalla – jos kansainvälistä näkyvyyttä pidetään tärkeänä – tutkijoiden toisilleen tarjoamaa »vetoapua» lienee syytä lisätä. Se, että tämä vetoapu on nykyisin varsin pientä paljastuu mm. toisilta suomalaisilta tutkijoilta saatujen viittausten vähäisissä määrissä. Jos samalla alueella toimivat suomalaistutkijat eivät edes itse viittaa toistensa teoksiin, niin miksi kukaan muukaan niihin sitten viitsi tutustua? Ja samalla voimme kysyä, miksi alan suomalaiset tutkijat eivät viittaa tämän enempää toinen toisiinsa? Onko syynä laiskuus, kauteus vai alan suomalaisen tutkimuksen liiallinen ohuus ja hajanaisuus? Voisiko olla esim. niin, että eri tutkijoiden osaamisalueet ovat niin kaukana toinen toisistaan, ettei synny riittävän suurta ja näkyvää massaa, jonka sisäisen keskustelun voimasta kotimaisen tutkimuksen taso jatkuvasti kohoaisi? Puuttuuko meiltä mm. Imre Lakatoksen (esim. 1972) esille nostamat tutkimusta jäsentävät ja eteenpäinvievät tieteelliset tutkimusohjelmat?

Toisaalta tulosten pohjalta voidaan kysyä myös sitä, mitä järkeä on siinä, vieläkin varsin yleises-

sä tavassa, että suomalaistutkijat viestivät keskenään ja muulle suomalaiselle yleisölle englannin, saksan tai ranskan kielellä. Suomalaisen tutkimuksen kansainvälistä näkyvyyttä tällainen viestintä tuskin lisää. Ja tiedon välittymistä kansalliselle lukijakunnalle se varmastikin haittaa. Miksi siis jatkaa ongelmallista käytäntöä? Miksi tutkimuksen hyväksikäyttöä halutaan vaikeuttaa käyttämällä lukijoille vaikeaa kieltä? Eikö tutkijoiden pitäisi pyrkiä juuri edistämään sitä, että heidän sanomansa menee perille tarkoitetussa kohdejoukossa? Pakottaako väärin ymmärretty ja perusteltu kansainvälisen näkyvyyden vaatimus tutkijoita julkaisemaan myös suomalaisille lukijoille tarkoitettuja kirjoituksia vierailta kielillä? Vai emmekö kykene erottamaan eri kohdejoukkoja toinen toisistaan; ja julkaisemaan kirjoituksia siten, että ne palvelevat juuri tavoittelemamme kohdejoukon tiedontarpeita?

6. Kysyin tutkimuksen alussa (pääluku 3) myös sitä, eroaako suomalaisten hallinnon tutkijoiden saama viiteprofiili siitä, millainen tilanne on lähi-alueilla. Vastaus on kyllä ja ei.

Kun tilannetta verrataan julkisoikeuteen, on tulos suunnilleen sama kuin hallinnon tutkimuksessa. Valtio-opissa sekä itseviitteiden että toisilta suomalaisilta tutkijoilta saatujen viitteiden määrä näyttäisi olevan hieman hallinnon tutkimusta korkeampi. Sen sijaan sosiologiassa sekä itseviitteiden että muilta suomalaisilta tutkijoilta saatujen viitteiden määrä on selvästi muita vertailun kohteena olevia aloja suurempi. Samoin sosiologit saavat muita enemmän viittauksia myös muiden pohjoismaiden edustajilta. Osa selityksenä tälle saattaa tosin olla yhteinen pohjoismainen foorumi – Acta Sociologica, joka vielä sisältyy SSCI-tiedostoon. Samoin erot saattavat osin selittyä suomalaisen sosiologian muita aloja suuremmalla tutkijamassalla. Ja kolmanneksi, selityksenä voi olla suomalaisen sosiologian toinen keskeinen näkyvyysalue, pohjoismaisen hyvinvointivaltion tutkimus, joka herättää luonnollisesti mielenkiintoa erityisesti juuri Suomessa ja muissa Pohjoismaissa.

Olipa kyse mistä tahansa, nostaa tulos esille tieteenalojen sosiaalisen rakenteen sekä niiden organisointitavan potentiaalisen vaikutuksen. Ja jos näihin kytkeytyviä eroja löytyy tieteenalojen väliltä, voidaan olettaa, että vastaavia eroja olisi löydettävissä myös tieteenalojen sisältä. Tutkijoiden kansainvälistä näkyvyyttä saattaa vaikeuttaa yksinkertaisesti se tosiasia, että heidän edustamansa erityisalue on saman tieteenalan muita erityisalueita paremmin tai heikommin eriytynyt ja organisoitunut tai muita enemmän ajankohtai-

nen. Vähävakisellä, huonosti organisoituneella ja vähemmän yleistä kiinnostusta herättävällä alalla jopa maailman johtaviin alan tutkijoihinkin lukeutuvat henkilöt saattavat jäädä lähes kokonaan ilman viitteitä.

7. Voidaanko viiteanalyttisen aineiston avulla löytää eroja eri tutkijoiden tai eri tieteenalojen saamassa viittausprofiilissa? Perustuvatko joidenkin suomalaistutkijoiden saamat huomattavatkin viittausmäärät vain yhteen tai kahteen yleisesti viitattuun työhön – siis eräänlaisiin »tähtenlentoihin» – kun taas toisten tutkijoiden saamat viittaukset perustuvat esim. pitkän aikavälin kuluessa tuotettuun laajaan ja tasaisemmin viitattuun tuotantoon? Entä voidaanko eri tutkijoiden ja eri tutkimusalueiden välillä havaita eroja siinä, millaisiin ja missä julkaistuihin teoksiin viittaukset kohdistuvat?

Kuten on helppo ymmärtää, eri tutkijoiden saamat viittausprofiilit eroavat varsin selvästi toisistaan. Osin erot kytkeytyvät epäilemättä eri tutkijoiden ikään ja heidän urakehityksensä vaiheeseen. Osin erot kytkeytyvät heidän erilaiseen tapaansa kirjoittaa ja käyttää hyväkseen kansainvälisiä yhteyksiä. Tieteenalojen tasolla kovin merkittäviä eroja ei tässä suhteessa tunnu kuitenkaan esiintyvän, sillä eri aloja edustavien tutkijoiden saamat viittausprofiilit ovat ulkoisilta piirteiltään pitkälti saman kaltaisia.

Kun eri tutkijoiden saamia viittausprofiileja verrataan niiden ulkoisten piirteiden osalta toisiinsa, kiinnittyy huomio tutkijan saamiin viittausten kokonaisuuteen ohella myös siihen, moneenko yksittäiseen teokseen saadut viittaukset perustuvat (taulukot 2–5, sarake 5) ja montako laajasti viitattua teosta henkilöltä löytyy. Tässä työssä laajasti viitattun teoksen kriteeriksi valittiin 5 teokseen kohdistuvaa viittausta (taulukot 2–5, sarake 7). Tämä raja osoittautui ainakin näennäisesti varsin hyvin toimivaksi. Suuriakin hajaviittausten määriä saaneiden tutkijoiden joukosta viiden samaan teokseen kohdistuvan viittauksen kriteeri nosti esille ne tutkijat ja teokset, jotka kansainvälisessä keskustelussa on myös asiaa intuitiivisesti tarkastellen todella noteerattu. Näin tulkittuna eri teoksiin kohdistuvat yksittäiset hajaviittaukset voidaan nähdä käytettyyn mittaus-tapaan liittyvänä satunnaisvaihteluna. Keskittämällä huomio useammin mitattuihin teoksiin voidaan tulosten luotettavuutta ehkä lisätä. Samalla tämä kriteeri auttaa tekemään eroa niiden tutkijoiden välillä, joiden kansainvälinen näkyvyys perustuu ainakin toistaiseksi vain yhteen tai kahteen laajasti viitattuun teokseen – siis jonkinlaisiin »tähtenlentoihin» – ja niiden tutkijoiden vä-

lillä, joiden kansainvälinen näkyvyys perustuu useampaan kuin vain kahteen tai kolmeen laajasti viitattuun teokseen. Vasta viimeksi mainittuun ryhmään sijoittuvia henkilöitä voidaan pitää kansainvälisessä keskustelussa todella vahvasti esillä olevina ja näkyvinä tiede-elämän vaikuttajina.

Hallinnon tutkijoista laajalla, vähintään 3 kärkiselällä viittausprofiililla esillä olevien tutkijoiden ryhmään sijoittuu vain Christian Grönroos (6 laajasti viitattua julkaisua). Valtio-opin tutkijoista tähän ryhmään sijoittuvat Raimo Väyrynen (4 julkaisua) ja Hannu Nurmi (3 julkaisua) ja sosiologian tutkijoista ryhmään sijoittuvat Klaus Mäkelä (6), Erik Allardt (5), Kettil Bruun (4), Tapani Valkonen (4), Elina Haavio-Mannila (3) ja Terttu Luukkonen (3). Heidän asemansa oman alueensa kansainvälisessä tieteellisen viestinnän järjestelmässä vaikuttaa jo varsin vakaalta.

Selvimpiä yhden tai kahden laajasti viitattua tutkimuksen »tähdenlentoja» ovat hallinnon tutkijoista varsinkin Henri Broms (1 laajasti viitattu teos), Paul Lillrank (1), Reijo Luostarinen (1) ja Oiva Laaksonen (2 laajasti viitattua teosta). Poliitiikan tutkijoista tällaisia ovat ennen kaikkea Sten Berglund (1), Markku Laakso (1), Jaakko Nousiainen (1), Ilmari Susiluoto (1) ja Klaus Törnudd (2). Lisäksi tähän ryhmään voidaan politiikan tutkijoista lukea myös Dag Anckar (1), Heikki Paloheimo (1) ja Tatu Vanhanen (1), joilta kaikilta löytyy yhden laajasti viitattua teoksen ohella suhteellisen laaja, mutta heikommin viitattu tuotanto.

Sosiologiaa edustavista tutkijoista yhden tai kahden tutkimuksen »tähdenlentoja» ovat selvimmän Kaisu Kauppinen-Toropainen (1 laajasti viitattu teos), Pertti Toukomaan (1) ja Seppo Pöntinen (2). Lähinnä tähän ryhmään voidaan lukea myös Risto Alapuro (1), Matti Alestalo (2), Antti Eskola (1), Esko Kalimo (1), Eero Lahelma (2), Elianne Riska (2), Pekka Sulkunen (2) ja Hannu Uusitalo (2). Kaikilta edellisessä lauseessa nimeytyiltä henkilöiltä löytyy yhden tai kahden laajasti viitattua teoksen ohella myös monia vain kerran tai pari viitattuja teoksia.

Näiden tutkijoiden joukosta voidaan löytää ensinnäkin nuoria tutkijoita, jotka ovat julkaisseet vasta ensimmäiset kansainväliset läpilyöntinsä. Lisäksi heidän joukostaan voidaan löytää varttuneita tutkijoita, joiden kansainvälinen näkyvyys perustuu vain yhteen tai kahteen pitkän tutkijauran aikana tuotettuun, ja kansainvälisesti noteerattuun julkaisuun – siis jonkinlaisiin työvoittoihin tai »tähdenlentoihin».

8. Lopuksi voidaan vielä kysyä: Voidaanko suo-

malaista hallinnon tutkimusta edustavien, yleisimmin viitattujen kirjoitusten väliltä löytää joitakin yhteisiä piirteitä? Ovatko ne kaikki esim. erillisteoksia tai artikkeleita tai onko ne kaikki julkaistu esim. alueen yleisesti tunnetuissa päälehdissä? Eroavatko yleisimmin viitattut kirjoitukset tässä suhteessa vähemmän viitatuiksi jääneistä kirjoituksista? Entä voidaanko tältä osin löytää eroja hallinnon tutkimuksen ja edellä mainittujen lähi-alueiden välillä?

Kaikkein selvin yhteinen piirre useimmille laajasti viitatuille teoksille on se, että ne on julkaistu joko oman alan laajasti tunnetuissa ja arvostetuissa huippulehdissä (esim. Broms & Gahmberg 1983; Laaksonen 1984) tai sitten ne on julkaistu monografiana tunnetun ja arvostetun kansainvälisen kustantajan toimesta (esim. Grönroos 1983; Laaksonen 1988). Tämäkin havainto tukee sitä aiemmin esitettyä väitettä, ettei kotimaisilla areenoilla julkaistu englanninkielinen artikkeli tai monografia juurikaan leviä kansainvälisille areenoille. Kuvaavan esimerkin tästä tarjoaa myös Valtiotieteellisen yhdistyksen vuodesta 1983 lähtien julkaisema englanninkielinen, toimitettujen teosten sarja. Yksikään ko. sarjassa julkaistuista kirjoituksista ei ole kohonnut laajasti viitattujen julkaisujen ryhmään. Tällaiset julkaisut eivät siis näytä juurikaan leviävän kansainvälisessä tieteellisessä yhteisössä. Kannattaako niitä siis lainkaan tuottaa?

Lopuksi voidaan nuorille tutkijoille sekä tieteen rahoituspäättöksiä tekeville antaa kärjistetty ohje, jonka tarkoituksenmukaisuutta on tosin aihetta epäillä: Jos tavoitteena on tuottaa kansainvälisesti näkyvää sosiaalitieteellistä tutkimusta, tutkijoiden tulisi keskittyä suomalaisen sosiaalitieteen kansainvälisesti näkyvimmälle alueelle: alkoholi-politiikan, alkoholismien ja alkoholi ongelmien tutkimukseen. Epäselväksi tosin jää se, millä tavalla tämä valinta edistäisi suomalaista hallinto- ja sosiaalitieteellistä tutkimusta – millä tavalla se tuottaisi parempia vastauksia tieteenalan teoreettisiin ja käytännöllisiin tutkimusongelmiin!

7 LOPUKSI

Esitetyt tulokset ja niiden pohjalta tehdyt tulokset nostavat ehkä esille enemmänkin kysymyksiä kuin tarjoavat valmiita vastauksia. Se on ollut kirjoituksen tarkoituskin. Kuten jo kirjoituksen alussa totesin, tutkimuksen kansainvälistä näkyvyyttä ja sen tarvetta koskevan rationaalisen keskustelun kehittämiseksi tarvitaan suomalaisen tutkimuksen kansainvälistä näkyvyyttä koskevaa

empiiristä tietoa. Edellä tuota tietoa on tuotettu ja alustavasti arvioitu. Silti kirjoitus voi olla vain avaus asiaa koskevaan laajempaan ja systemaattisempaan keskusteluun. Missään tapauksessa tuloksia ei saa ottaa annettuina, kiinnittämättä huomiota siihen tapaan, jolla ne on tuotettu, ja niihin rajoitteisiin, jotka tuloksiin liittyvät.

Aihepiiriä koskevan keskustelun kuluessa voisimme samalla etsiä tässä työssä käytetyille tutkimuksen kansainvälisen näkyvyyden mittarille (tai aspektille) – henkilöön kohdistuville kirjallisuusviitteille ja henkilöön viittaaville artikkeleille – rinnakkaisia, ehkäpä jopa käytetyt mittarit korvaavia mittareita. Tällaisia voisivat olla vaikkapa julkaisujen määrään ja käytettyjen julkaisukanavien laatuun liittyvät tarkastelut. Esimerkkinä tällaisesta tutkimuksesta voidaan esille nostaa Gunnar Sivertsenin (1993) työ, jossa tarkastellaan eri pohjoismaista peräisin olevien tutkijoiden julkaisemien artikkeleiden määrää SSCI:n noteeraamissa aikakauslehdissä, vuosina 1981–1990. Samoin tutkijoiden kansainvälistä näkyvyyttä voitaisiin analysoida esim. heidän kansainvälisissä tieteellisissä järjestöissä saamiensa luottamustehävien, kuten tutkimusryhmien, tutkimushankkeiden ja työryhmäsessioiden puheenjohtajuuksilla – lyhyt, eräisiin kesän 1994 kansainvälisiin kokouksiin kohdistunut kokeilu nosti esille aivan toisenlaisen nimilista, kuin mitä taulukoissa 2–5 on esitetty. Tai kolmanneksi, tutkijoiden kansainvälistä näkyvyyttä voitaisiin analysoida heidän toiminnallaan alan kansainvälisesti arvostettujen tieteellisten julkaisujen toimittajina tai referoijina. Neljänneksi tutkijoiden kansainvälistä näkyvyyttä voitaisiin mitata, kuten luvun 5.4.4 lopulla on esitetty, suomalaistutkijoiden ulkomailla julkaisemien oppikirjojen määrällä, niiden painosmäärällä tai käytöllä ulkolaisissa yliopistoissa. Kaikista näistä menettelytavoista löytyy vahvuuksia ja heikkouksia. Mitä niistä halutaan käyttää riippuu paljolti siitä, mitä tieteellisen toiminnan osa-alueita tai aspekteja halutaan korostaa ja nostaa esille.

Lopuksi voin nostaa esille myös oman näkemykseni esitetyn kaltaisten tietojen käyttökelpoisuudesta tieteen arvioinnin ja tulosmittauksen välineinä. Käsitykseni mukaan esitetyn kaltaiset tiedot tarjoavat käyttökelpoisen, joskin samalla varsin raskaan menetelmän tutkittaessa tieteen kansainvälistä näkyvyyttä. Menetelmää käytettäessä on kuitenkin muistettava sen moninaiset rajoitteet. Mekaanisia johtopäätöksiä ja vertailuja ei esitettyjen tietojen pohjalta ole syytä tehdä. Tuloksia pitää tulkita pikemminkin laadullisesti, sovitamalla ne osaksi laajempaa tieteellisen toiminnan eri aspekteja kattavaa kokonaiskuvaa,

osaksi tieteen kokonaisvaltaista ja kattavaa arviointiprosessia. Lisäksi on muistettava, ettei kansainvälinen näkyvyys kerro välttämättä mitään viitattujen tutkimusten tieteellisestä tasosta: Pikemminkin ne kertovat sen, millaisesta tutkimuksesta ulkomailla ollaan kiinnostuneita.

Tulokset on esitetty. Keskustelu on avointa!

TAKAVIITTEET:

- 1 Kirjoitus on lyhennetty versio työnalla olevasta laajemmasta ja yksityiskohtaisemmasta raportista (Mälkiä 1994). Kirjoituksen aiempia versioita on esitetty vuosien 1990 ja 1993 Hallinnon Tutkimuksen Päivillä. Kiitän kirjoituksen aiempiin versioihin saamista kommentteista työryhmien osallistujia, sekä työtovereitani Tampereen yliopiston hallintotieteen laitoksella. Hyödyllisiä kommentteja olen saanut myös Erkki Kaukoselta, Antti Eskolalta ja Pertti Alasuutarilta. Kiitos kaikille.
- 2 Termillä hallintotiede viittaa organisaatioiden hallintoon (erit. hallintofunktioita) tutkivien prakseologisten tieteiden kokonaisuuteen. Tämän näkökannan mukaan hallintotieteen (engl. Administrative Science) kentän pääosan muodostavat julkishallintotiede (Public Management; Public Administration) ja yrityshallinto (liiketaloustiede hallinto; engl. Business Management; Business Administration). Näiden institutionaalisesti usein liiaksikin toisistaan eriytyneiden tieteenalojen välimaastoon sijoitan ns. yleisen hallintotieteen. Lähinnä julkishallintotieteen (tai pik. yleisen hallintotieteen) alatieteeksi voidaan sijoittaa sellaiset tieteenalat kuten terveydenhuollon tai kasvatuksen hallinto. Hallinnon tutkimuksella tarkoitoin hallintotiedettä laajempaa ja heikommin organisoitunutta tutkimusaluetta. Hallinnon tutkimusta on kaikki organisaatioiden hallinnollisiin ilmiöihin kohdistuva tutkimus tutkimuksen tuottaneesta tieteenalasta, tutkimusta ohjanneesta tieteenintressistä tai tutkimuksen kohteena olleen organisaation tasosta tai luonteesta riippumatta.
- 3 Esitetty johtopäätös perustuu kokemuksiini Fulbright stipendiaattina Hawaijin yliopiston poliitikan tutkimuksen laitoksella, lukuvuonna 1991–1992.
- 4 Hyvä johdanto viiteanalyttiseen tutkimukseen löytyy esim teoksista Garfield (1979), Smith (1981) ja Borgman (1990). Viiteanalyysin mahdollisuuksista on keskusteltu jatkuvasti varsinkin kvantitatiivisen tietentutkimuksen (ks. esim. julkaisua *Scientometrics*) sekä informatiikan (ks. esim. julkaisua *Journal of the American Society for Information Science*) alueilla. Käydyssä keskustelussa on vaihtelevalla tavalla tuotu esille sekä viiteanalyysin käyttöä puoltavia että sitä kritisoivia, ja äärimmillään jopa sen käyttöä kieltäviä kantoja (kriittikistä ks. esim. MacRoberts & MacRoberts 1988). Korostettakoon, että esitetty kritiikki on kohdistunut pääosin ns. evaluatiiviseen viiteanalyysiin (ns. evaluatiiviseen bibliometriikkaan): siis tutkimusalueeseen, jossa viiteanalyysiä pyritään käyttämään jonkin yksittäisen tutkimuksen, tutkijan tai kokonaisen tutkimusalueen tieteellisen tason (laadullisen) arvioinnin välineenä. Tähän pyritäessä viiteanalyysi nojautuu pakostakin tiettyihin, käydyssä keskustelussa usein kyseenalaistettuihin perusolettamuksiin. Tällaisia ovat mm. olettamukset viitteiden käytön asemasta ja funktioista (viittausten oletetaan kohdistu-

van vain hyviin teoksiin; viittauksia oletetaan esiintyvän vain, kun viitattu teos vie tutkimusta eteenpäin – esim. rituaaliviittailua ja ystävien ansiotonta esille ottoa ei oleteta esiintyvän) sekä tieteellisen julkaisu-toiminnan ja tieteellisen viestinnän luonteesta (tieteelliseen viestintään ja julkaisu-toimintaan ei oleteta liittyvän merkittäviä vääristymiä; oletetaan, että aina parhaat kirjoitukset julkaistaan ja huomataan).

Suomessa viiteanalyttiseen tutkimukseen ja sen taustaolettamuksiin on suhtauduttu yleensä suhteellisen epäilevästi (esim. Rautio & Suhonen 1978; 1981; Kaukonen 1985) tai jopa avoimen kielteisesti (Matter & Broms 1982). Suomalaisista viiteanalyysiin perustuvista empiirisistä töistä merkittävimpiä ovat olleet jo mainitut Raution ja Suhosen (Rautio & Suhonen 1981) sekä Terttu Luukkosen (1990) työt. Myös monia pienempiä empiirisistä töitä on tehty (mm. Suutarinen 1978; Leikola 1984; Kaukonen 1986; Kärki 1987; Järvinen & Pietikäinen 1988 sekä Halka, Kouki & Järvinen 1988; Mälkiä 1991; 1992; Ahonen & Mälkiä 1994). Kaiken kaikkiaan viiteanalyysiä on Suomessa harrastettu kuitenkin suhteellisen vähän.

5 Täsmällisemmin kuvattuna tietokantaan tallennetaan kirjallisuusviitteistä ainoastaan kolme tietoa:

- 1) ensimmäisen tekijän sukunimi ja etunimen alkukirjain tai etunimien alkukirjaimet (esim. BROMS-H-, MARCH-J-, MARCH-JG-),
- 2) viitatus teoksen julkaisuvuosi (esim. BROMS-H-1983-, MARCH-JG-1958-) sekä
- 3) viitatus teoksen nimikooste (esim. MARCH-JG-1958-ORGANIZATIONS).

Mikäli viittauksen kohteena oleva teos on kausijulkaisun tai toimitetun teoksen artikkeli, merkitään teoksen nimikoosten sijalle artikkelin isäntäjulkaisun nimestä muodostettu kooste. Esim. aikakauslehden artikkelista tietokantaan tallennetaan lehden nimilyhenne, volyyminumero ja artikkelin ensimmäisen sivun numero (esim. BROMS-H-1983-ADMIN-SCI-Q-V28-P482).

Kaikki edellä kuvatut tiedot tallennetaan puhtaasti viittaavien teosten lähdeluetteloon merkittyjen tietojen perusteella – siis kaikkine virheineen ja puutteineen. Lisäksi tiedot tallennetaan kunkin kirjallisuusviitteen osalta vain yhdelle hakukentälle. Täten kirjallisuusviitteisiin pohjautuva haku on mahdollista vain joko koko viitetiedon (esim. hakuehto »BROMS-H-1983-ADMIN-SCI-Q-V28-P482») tai viitetiedon lopusta katkaistun osan (esim. BROMS-H-1983.) avulla. Esim. hakuehto »BROMS-H.» etsii kaikki ne artikkelit, joissa jonkin järjestelmään tallennetun kirjallisuusviitteen seitsemän ensimmäistä merkkiä ovat asetetun hakuehdon mukaisia. Löydetään siis teokset, joiden ensimmäisenä tekijänä on esim. henkilöt BROMS-H, BROMS-HA, BROMS-HK (jne.). Vastaavasti hakuehto »BROMS-HE.» etsii kaikki ne artikkelit, joissa jonkin kirjallisuusviitteen ensimmäiset kirjaimet ovat hakuehdon mukaisia. Huomaa, että viimeksi kuvatulla haulilla ei löydetäisi esim. viitettä BROMS-H-1983-ADMIN-SCI-Q-V28-P482.

Kuten edellä on käynyt esille on järjestelmästä tehtävien hakujen onnistumisen kannalta oleellista ymmärtää, että tietoja voidaan hakea ainoastaan ensimmäisen tekijän mukaan. Lisäksi oleellista on se, että hakuehdon katkaisukohta on valittu oikein. Mikäli katkaisukohta on väärä, saadaan joko liikaa vääriä viitteitä tai osa halutusta viitteistä jää kokonaan löytämättä.

6 Kuten taulukosta 3 voidaan havaita, tulkittiin esim. Ilkka Heiskanen, Tuomo Martikainen ja Kyösti Pekonen yleisen valtio-opin tutkijoiksi. Sen sijaan vuonna 1990 väitellyt Hilka Summa luokitettiin julkisen hallinnon tutkimuksen edustajiksi.

7 Lopullisesta analyysistä joutuin kuitenkin jättämään pois Pirkko Vartiainen. Syynä oli se, etten kyennyt erottelemaan itseäni tyydyttävällä varmuudella häneen viittaavia kirjoituksia muista saman hahmoisiin henkilöihin (esim. Perttu Vartiaseen) viittaavista kirjoituksista.

8 Tähän ryhmään otettiin mukaan myös lähinnä yleistä oikeusteoriaa edustava Aulis Aarnio.

9 Järjestelmään sisältyy siis tietoja sekä aikakauslehdistä että vuosikirjoista. Tarkastelun kohteena oleiden tutkimusalojen kannalta merkittäviä ja tietokannassa edustettuja vuosikirjoja ovat Research in Organizational Behavior, Annual Review of Public Health, Annual Review of Psychology ja Annual Review of Sociology.

10 Tältä osin on tosin todettava, että oman käsitykseni mukaan tietokannan herkkyyttä tekijän nimen virheellisen kirjoitusasun suhteen on vahvasti liioiteltu. Social Sciences Citation Index -tietokannasta poimimastani ja läpikäymästäni yli 30.000 viitteen aineistosta suoranaisia tekijän nimeen kohdistuneita kirjoitusvirheitä on löytynyt suhteellisen vähän. Sen sijaan eroja on ollut jatkuvasti mm. sen suhteen viitataan henkilöön yhdellä tai kahdella etunimellä (esim. MITROFF-I ja MITROFF-II). Edes vaikeiden ulkolaisten nimien kohdalla ei kirjoitusvirheitä ole juurikaan löytynyt.

Ehkäpä tavanomaiset sukunimet eivät ole niin helposti väärin kirjoitettavissa kuin ääriesimerkinä mainittu Moravcsik.

11 Vertaa tilannetta esim. kysymykseen siitä, millä kriteereillä voidaan päätellä, että jokin kauppahinta on halpa tai kallis; ajoneuvo on nopea tai hidas, tai organisaation on tehokas tai tehoton. Kun mittauksen konkreettinen kohdeilmio on selkiytetty (esim. mitä on tehokkuus) tarvitaan jotakin mittatikkua, jota apuna käyttäen voimme päätellä (arvottaa) mikä kauppahinta on halpa tai kallis, mikä kulkuneuvo on nopea (tai hidas), tai mikä organisaatio on tehokas (tai tehoton).

12 Kaiken kaikkiaan tilanne on kuitenkin kovin tulkinvarainen. Kuvatut erot saattavat johtua yksinomaan sosiologiaa harrastavien tutkijoiden muita suuremmasta lukumäärästä, sosiologisen keskustelun yleisestä luonteesta (myös erityisalueita edustavat sosiaalitieteilijät viittaavat siihen, kun taas erityistieteiden keskusteluun viittaavat vain ko. sektorin omat tutkijat), tarkastelussa mukana olleiden sosiologien urakehityksen muita poikkeavasta vaiheesta (ovat keskimäärin muita ansioituneempia, esim. Erik Allardt, Klaus Mäkelä) – tai vaikkapa vain siitä, että tarkastelun kohteena olleisiin vieraskielisiin sosiaalitieteellisiin kausijulkaisuihin sisältyi kovin monia pohjoismaisia sosiologisia lehtiä, joukossaan mm. Acta Sociologica.

13 Mahdollisissa jatkotutkimuksissa tätä voitaisiin selvittää esim. vähintään 5–10 vuotta sitten väitelleiden ja tutkimusviroissa toimivien tutkijoiden määrällisillä eroilla eri tieteenalojen piirissä. Esim. hallinnon tutkimuksen piirissä yli 10 vuotta sitten väitelleitä tohtoreita on vain muutama. Muutoinkin tutkimusalueella toimii suhteellisen vähän aktiivitutkijoita – verrattuna esim. sosiologiaan. Kuten olen yhdessä Jari Stenvallin kanssa (Mälkiä & Stenvall

1993, 315–316) toisaalla esittänyt suomalainen julkishallintotiede syntyi kollektiivisena tiedeyhteisönä varsinaisesti vasta 1980-luvun taitteessa. Vasta tuolloin alan tutkijoiden määrä ja organisoitumisaste alkavat puoltaa käsitystä, että suomalaiseen akateemiseen yhteisöön on syntynyt hallintotieteellinen, julkishallintotieteeksi nimetty ja sellaiseksi itsensä identifioiva erityistieteen ala.

LÄHTEET:

- Ahonen, Pertti & Mälikä, Matti: *Contemporary Sociosemiotic Discourse. Co-Citation Analysis*. Paper presented at Annual Conference of the Finnish Semiotic Association, Imatra, Finland, July 20–22, 1994.
- Allardt, Erik: Suomen tiede ja kansainvälinen tiedeyhteisö. *Kanava*, 1990, Vol. 17, N:o 4, s. 204–208.
- Borgman, Christine L. (Ed.): *Scholarly Communication and Bibliometrics*. Newbury Park (CA): SAGE, 1990.
- Broms, Henri & Gahmberg, Henrik: Communication to Self in Organizations and Cultures. *Administrative Science Quarterly*, 1983, Vol. 28, N:o 3, p. 482–495.
- Erharuyi, Marjatta & Kaakkuriniemi, Tapani & Pekonen, Kyösti: Kolmekymmentä vuotta politiikka -lehteä. Kolkkytuolta eikä suotta? *Politiikka* 1988, Vol 30, N:o 4, s. 289–294.
- Garfield, Eugene: *Citation Indexing. Its Theory and Application in Science, Technology, and Humanities*. New York: John Wiley, 1979.
- Gortner, S. R. & Lorensen, M.: Development of Nursing Science in Scandinavia. *Nursing Outlook*, 1989, Vol. 37, N:o 3, p. 123–126.
- Grönroos, Christian: A Service-Oriented Approach to Marketing Services. *European Journal of Marketing*, 1978, Vol. 12, N:o 8, p. 588–601. (Grönroos 1978)
- Grönroos, Christian: An Applied Service Marketing Theory. *European Journal of Marketing*, 1982, Vol. 16, N:o 7, p. 30–41. (Grönroos 1982a)
- Grönroos, Christian: *Strategic Management and Marketing in the Service Sector*. Helsingfors: Svenska handelshögskolan, 1982. Förkningsrapporter från svenska handelshögskolan, no 8. (Grönroos 1982b)
- Grönroos, Christian: *Strategic Management and Marketing in the Service Sector*. Cambridge (MA): Marketing Science Institute, 1983. Report N:o 83–104. Uusi laitos teoksesta Grönroos 1982b. Julkaistu myös Englannissa. (Grönroos 1983)
- Grönroos, Christian: A Service Quality Model and Its Marketing Implications. *European Journal of Marketing*, 1984, Vol. 18, N:o 4, p. 36–44. (Grönroos 1984)
- Grönroos, Christian: Internal Marketing. Theory and Practice. Teoksessa: Bloch, Thomas M. & Upah, Gregory D. & Zeithaml, Valerie A. (Eds.): *Services Marketing in a Changing Environment*. Chicago (IL): American Marketing Association, 1985. (Grönroos 1985)
- Grönroos, Christian & Gummesson, E.: The Nordic School of Service Marketing. Teoksessa: Grönroos, Christian & Gummesson, E. (Eds.): *Service Marketing. Nordic School Perspectives*. Stockholm: Stockholm University, 1985. (Grönroos & Gummesson 1985)
- Hagg, I. & Magnusson, A. & Samuelson, L. A.: Research on Budgetary Control in the Nordic Countries. A Survey. *Accounting, Organizations and Society*, 1988, Vol. 13, N:o 5, p. 535–547.
- Halka, O. & Kouki, J. & Järvinen, O.: Evaluating Finnish Botanical and Zoological Journals by Citation Analysis. *NOP-Nytt*, 1988, Vol. 14, p. 6–16.
- Järvinen, O.: & Pietiäinen, H.: Citation Patterns of Papers Published in *Ornis Fennica*. *Ornis Fennica*, 1988, Vol. 65, p. 31–36.
- Kaukonen, Erkki: *Suomalainen sosiologia eilen ja tänään. Rakenteellinen tarkastelu*. Sosiologian julkaisematon lisensiaattitutkielma, Tampereen yliopisto, Tampere 1985.
- Kaukonen, Erkki: Sosiologia-lehden kaksi vuosikymmentä. *Sociologia*, 1986, Vol 23, N:o 4, s. 327–338.
- Kärki, Riitta: *Formaali tieteellinen kommunikaatio suomalaisessa tiedotustutkimuksessa. Analyysi tiedotusopillisten artikkeleiden lähtiestä 1970–1984*. Tampere: Tampereen yliopisto, 1987. Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, Julkaisuja, Sarja A, N:o 59.
- Laaksonen, Oiva: *Management in China During and After Mao in Enterprises, Government, and Party*. New York: De Gruyter, 1988
- Laaksonen, Oiva: The Management and Power Structure of Chinese Enterprises Before and After the Cultural Revolution. With Empirical Data Comparing Chinese and European Enterprises. *Organization Studies*, 1984, Vol. 5 N:o 1, p. 1–21.
- Leikola, Matti: Viitteiden käyttö Suomen metsäntutkimuksessa. *Silvia Fennica*, 1984, Vol. 18, s. 1–20.
- Lillrank, Paul & Kano, Noriaki: *Continuous Improvement. Quality Control Circles in Japanese Industry*. Ann Arbor (MI): Center for Japanese Studies, 1989. Michigan Papers in Japanese Studies, Vol. 19.
- Luostarinen, Reijo: *Internalization of the Firm. An Empirical Study of the Internalization of Firms with Small and Open Domestic Markets with Special Emphasis on Lateral Rigidity as a Behavioral Characteristic in Strategic Decision-Making*. 2. rev. ed. Helsinki: Helsinki School of Economics, 1980. Acta Academiae Oeconomiae Helsingiensis. Ser A., Vol. 30, Teoksen 1. p. ilm. 1979.
- Luukkonen, Terttu: *Citations in the Rhetorical, Reward, and Communication Systems of Science*. Tampere: University of Tampere, 1990. Acta Universitatis Tampereensis ser A vol 285. Väitöskirja.
- MacRoberts, Michael H. & MacRoberts, Barbara R.: Problems of Citation Analysis. A Critical Review. *Journal of the American Society for Information Science*, 1989, Vol. 40, N:o 5, p. 342–349.
- Matter, George A. & Broms, Henri: *The Myth of Garfield and Citation Indexing*. Helsinki: Helsinki School of Economics, 1982. Helsinki School of Economics, Working Papers F-44.
- Moravcsik, Michael J.: Citation Context Classification of a Citation Classic Concerning Citation Context Classification. *Social Studies of Science*, 1988, Vol. 18, N:o 3, p. 515–521.
- Månson, Per: Om socialpsykologin i Sverige. Resultat av en enkät. *Sociologisk Forskning*, 1990, Vol. 27, N:o 4, s. 3–21.
- Mälikä, Matti: *Kuka tuntee suomalaista hallinnon tutkimusta? Suomalaiseen hallinnon tutkimukseen kohdistuneet kirjallisuusviitteet vieraskielisissä sosiaalitieteellisissä kausijulkaisuissa vuosina 1986–1989*. Työpäpaperi Hallinnon Tutkimuksen Päiville, 12–13.12.1990, Kuopion yliopistossa, työryhmä n:o 5.
- Mälikä, Matti: *Co-citation Clusters among the Organization Science. Experimentation Towards the Analysis of the Micro Structures of a Scientific Field*. Paper prepared for 1992 Annual Meeting of the Finn-

- ish Association for Administrative Studies, Helsinki 14.–15.12.1992. Tampere: University of Tampere, Department of Administrative Science, 1994. University of Tampere, Administrative Science, Series C, 1994 C 7. (Mälkiä 1992)
- Mälkiä, Matti: *Suomalaisen hallinnon tutkimuksen kansainvälinen näkyvyys. Vertailukohteena valtio-oppi, sosiologia ja julkisoikeus*. Viimeistelyvaiheessa oleva käsikirjoitus, julkaistaan Tampereen yliopiston Hallintotieteen laitoksen julkaisusarjassa, Hallintotiede, Sarja A. (Mälkiä 1994)
- Mälkiä, Matti & Stenvall, Jari: Hallinnon Tutkimus ja sen kirjoittajakunta. Julkishallintotiedettä vai monitieteistä hallinnon tutkimusta? *Hallinnon tutkimus*, 1993, Vol. 12, N:o 4, s. 315–330.
- Nousiainen, Jaakko: Bureaucratic Tradition, Semi-Presidential Rule and Parliamentary Government. The Case of Finland. *European Journal of Political Research*, 1988, Vol. 16, N:o 2, p. 229–249.
- Rautio, Pertti & Suhonen, Pertti: Viiteanalyysi tieteellisen kommunikaation tutkimuksessa. Teoksessa: Suhonen, Pertti & Rautio, Pertti (toim.): *Tieteellinen kommunikaatio ja tieteen kehitys. Kolme artikkelia*. Tampere: Tampereen yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitos, 1978. Tampereen yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitos, Julkaisuja, N:o E 7/1978. p. 31–58.
- Rautio, Pertti & Suhonen, Pertti: *Yhteiskuntatieteiden tietovirrat ja suomalaistutkijat. Raportti sosiologian ja valtio-opin väitöskirjojen lähteistöstä*. Helsinki: Suomen akatemia, 1981. Suomen akatemian julkaisuja 2/1981.
- Rydman, Jan: To Publish or not to Publish? TSV:n seminaarissa kysyttiin. *Tieteentekijä*, 1990, N:o 9, s. 23–24.
- Saltman, Richard B.: National Planning for Locally Controlled Health Systems. The Finnish Experience. *Journal of Health Politics, Policy and Law*, 1988, Vol. 13, N:o 1, p. 27–51.
- Sivertsen, Gunnar: *Nordisk samfundsforskning i internasjonale tidsskrifter. Artikler 1981–90 i Social Science Citation Index*. København: Nordisk Ministerråd, 1993. Nord 1993: 5.
- Smith, Linda C.: Citation Analysis. *Library Trends*, 1981, Vol. 30, N:o 1, p. 83–106.
- Social Sciences Citation Index. 1989 Annual. N:o 1. Philadelphia: Institute for Scientific Information, 1990.
- Suutarinen, P.: *Viittausanalyysi suomalaisten lääketieteellisten julkaisujen kansainvälisestä käytöstä*. Tampere: Tampereen yliopisto, Kansanterveystieteen laitos, 1978. Tampereen yliopisto, Kansanterveystieteen julkaisuja M 39/78.
- Tuominen, Risto: Hallinnon tutkimuksesta Suomessa. Teoksessa Kanerva, Reino & Nurmi, Raimo & Tuominen, Risto (toim.): *Tutkielmia yrityshallinnon ja markkinoinnin alueelta. Omistettu professori Kalevi Pihalle 8.12.1986*. Turku: Turun kauppakorkeakoulu, 1986. S. 181–192. Turun kauppakorkeakoulun julkaisuja. Sarja A 3: 1986.
- Vartola, Juha: Hallintotieteellisestä julkisen hallinnon tutkimuksesta Suomessa. *Hallinnon tutkimus*, 1984, Vol. 3, N:o 2, s. 115–126.